

GOSPODARSTVO

TRGOVINA • FINANCA • INDUSTRIJA • OBRT • KMETIJSTVO

LETO X ŠT. 240

PETEK, 30. NOVEMBRA 1956

TRST, UL. GEPPA 9 - TEL. 38-933

TRST je prenasichen z industrijo

Industrijska prosta luka stane milijarde, ne samo tiste milijarde, ki so vložene za ureditev same luke in graditve tovarn, temveč tudi premoženja, ki so jih morali naši kmetje prenesti te javni ustanovi po izredno nizkih cenah. Ali se bodo te ogromne stroške izplačale? se upravičeno vprašajo Tržančani.

V industrijskem pristanišču vstajajo vprašanja, ki jih gradijo razne družbe javnih denarjev, katerega so si navzile po nizkih obrestih (okoli 3%) in naj bi pripomogla k razmahu tržaške gospodarstva.

Toda vsa ne uspevajo. Za tovarno pristanišče in za težavni podjetja »Difia« in »Za« zniža za krizo nova tržaška banka; zavod za socialno zavarovanje je zahteval njen stečaj, ker ni plačeval socialnih prispevkov. Nevarnost, da ostane na cesti okoli 150 delavcev s svojimi družinami. Zasedbo tovarne so delavci očito hoteli napraviti samo simbolično potezo, ki naj bi pokazala javnost in vlado na njihov položaj. Sicer trdijo, da je bilo podjetje med dvajsetimi dnevi zasvoje ak-

ta dogodek je vnovič postavil vprašanje, ali naj Trst izide iz gospodarstvene krize v industrializaciji in v nadaljnjem izgrajevanju industrijske proste luke? Stečaj nekaterih novih podjetij že dovolj jasno govori, da se tržaško gospodarstvo ne bo rešilo z industrializacijo. Ne moremo si misliti, da bi bila finančni težavi omenjenih podjetij v krizi kriva slaba uprava. Naj verjetno je, da mnogo novih podjetij kmalu ubije konkurenca. Očitno so po drugi strani podjetja v Trstu, ki so po drugi strani tudi domneva, da jih prizadejati kapital spravi s konkurenco v nevarnih finančnih položajih, da jih potem lahko sami kupijo po nizki ceni. Težko je priti do denarja, kar ni mogoče slediti njim potezom kapitala.

Naš pesimizem glede razvoja nove industrije v Trstu potrjuje tudi razumevanje majhno zanimanje za posojila iz rotacijskega sklada, ki je bil ustanovljen iz sredstev Marshallovega plana z namenom, da bi se pospešil razvoj nove industrije in modernizirala stara. »Picoles« trdi, da ni pravih gospodarskih pobud za napredek tržaške industrije, kar naj dokazuje prav majhno zanimanje za posojila iz Rotacijskega sklada. Ta ima danes na razpolago za posojila 4,83 milijarde lir; tem se bo razdelilo 1957/60 pridružitvi drugih 2,76 milijarde lir.

Na skladu, ki podeljuje posojila po obrestih 5%, je po novem zakonu obla s svoj delež poleg Tržaškega ozemlja tudi srodne pokrajine, od maja 1956 do sredine novembra je bilo za industrijo na Tržaškem podeljenih 1,066 milijarde lir posojil, za goriska podjetja pa več sto milijonov lir. Mitomogre dni ali glede samega posojila Rotacijskega sklada omenimo, da je v naših gospodarskih razmerah njegova bistvena hiba v tem, da je praktično dostopen samo velekapitalu, ki je velikim podjetjem, medtem ko je gotovo, da bi mnogo bolj razgibal gospodarsko življenje v Trstu, ko bi iz tega lahko črpala tudi manjša industrija in morda tudi obrt, ki delata z mnogo manjšim rizikom.

Samo Tržaško ozemlje nima industrijskih surovin — ako izvajamo kane in cementni lapor — za razvoj domače industrije; to pomeni, da so v Trstu dane možnosti za razvoj le tiste industrije, ki je tipična za obmorska mesta: ladjedelstva, petrolejskih čistilnic, železarn in nekaterih drugih tovarn, za katere omogoča morje cenen prevoz surovin iz čezmorskih krajev. Ta industrija pa je v Trstu že močno razvita.

Drugo je seveda vprašanje, ali naj se pospešuje industrializacija iz političnih razlogov, da bi namreč nova industrija mogla zaposliti tisočim in tisočim brezposelnim, da bi se tako popolnoma menjalo narodnostno lice tržaške obale.

Ce torej ni industrializacija v naših razmerah gospodarsko utemeljena, kaj potem? Pospešiti je treba z vseni strani razvoj pomorstva (z novimi pristani in ladjem, ki naj ga vodijo trški brodarji) in trgovske stike z medtem. Trst mora bolj izkoristiti svoj predno ugoden zemljepisni položaj, svoj pristaniščni in svoje stare trgovske predelje za trgovino in tranzitni promet. Končno bodo morale vendar znamenje tiste gospodarske in politične strukture v Trstu in Rimu, ki so za to, da se tržaška vrata na stečaj odpro zaledju, med tistimi, ki hočejo Trst iz čisto političnih namenov izolirati in ki na žanje še danes prevladujejo. Zakaj so male vse akcije za proglasitev tržaške prostice cone brez uspeha?

Tržaški sporazum o trgovinski izmenjavi z obmejnim jugoslovanskim področjem, ki sta ga končno že odobrila italijanska zbornica in senatna komisija za zunanje zadeve, naj bo le prvi korak na široki poti v neposredno in celovito tržaško zaledje.

PROIZVODNJA MINERALNEGA OJA NA BOLGARSKEM bo letos po predvidevanju vlade dosegla okoli 230 tisoč ton. S tem bodo Bolgari pokrili svoje notranje potrebe. Bolgarske čistilnice lahko prečistijo 50.000 ton surove olja. Ostalo nato rafinirajo v Sovjetski zvezi ali na Madžarskem. Bolgari uvozijo 350.000 ton mineralnega olja, in sicer 32% iz Sovjetske zveze, 55% iz Romunije, 35% iz Madžarske in okoli 45% iz nekomunističnih držav.

Ali bodo ZDA odprle petrolejske vrelce?

Evropske države čakajo na odgovor - Ameriške rezerve niso neizčrpne

Anglija in Francija trketa na washingtonska vrata, da bi Amerika rešila angleško in francosko industrijo iz velike zadrege, ki jo povzroča pomanjkanje petroleja. Kriza bo trajala vse do tlej, dokler ne pridobi trgovina zamude, ki nastaja v prometu zaradi vožnje petroleja okoli Afrike; sicer je vlada Saudske Arabije sploh prepovedala izvoz petroleja v Anglijo in Francijo. Egipčanom se, kakor kaže, ne mudi s čiščenjem Sueškega prekopu. Tako hočejo izvajati pritisk, da bi tuje čete čimprej zapustile Egipt in da bi nato laže dosegli ugodno rešitev sueškega vprašanja.

Predsednik francoske vlade Mollet je sprejel predsednika ameriške trgovske zbornice v Franciji R. S. Boya, da bi ta zbornica poskušala vplivati na ameriško vlado. Mr. Solboy je v imenu 400 ameriških članov te zbornice brzojavil v Washington, naj bi čimprej sklenili sporazum o dobavi petroleja Franciji, »ker bo sicer nastopila huda beda«. Da bi ta poziv bolj učinkoval, je dodal: »da bi takojšnja pomoč v petroleju ojačala protikomunistične struje, ki so se razvile v Franciji po madžarski tragediji«. Podtanjnik za industrijo in trgovino v vladi Francoz M. Lemaire je izjavil, da Francija nujno potrebuje ameriški petrolej, in sicer vsaj od Novega leta naprej. S sedanjimi zalogami vzdrži francoska industrija do konca decembra.

AMERIČANI ŠČITJO SVOJE PETROLEJSKE REZERVE

Izvedenci so mnenja, da bi Amerika lahko pospešila pridobivanje petroleja za 15%, se pravi za 70 milijonov ton na leto. Toda Američani varčujejo s svojimi petrolejskimi rezervami, ki znašajo okoli 6,5 milijarde ton in so manjše, kakor petrolejske rezerve v arabskih deželah in Perziji, ki jih cenijo na 13 milijard ton. Prenaglo črpanje ameriških ležišč bi bilo torej v škodo ameriški industriji. Lansko leto so Američani uvozili kar 49 milijonov ton petroleja, to je 12% domače porabe.

Zahodna Evropa porabi 16% svetovne potrošnje petroleja, to je nad 120 milijonov ton; sama pridobi samo 8 milijonov ton. Zahodne evropske države uvozijo okoli 90 milijonov ton (75 odst. svoje potrošnje) petroleja iz arabskih držav in Perzije. Samo Anglija, Francija in Zahodna Nemčija potrebujejo okoli 75 milijonov ton petroleja iz vzhodnih držav. Tudi Svica, ki je uvozi lansko leto 1,9 milijona ton petroleja, je navezana na dobave s Srednje Evropa.

Poraba petroleja v vzhodnih državah čedalje bolj narašča, ker se nafta uvozi iz tistih, ki so proizvodnja bencina in pogonskega goriva, temveč tudi za kurjavo. Leta 1938 so zahodne države potrošile 39 milijonov ton nafte; od tega so 26 milijonov ton uvozile iz Amerike in samo 8 milijonov ton z Vzhoda (vštevši Romunijo in Sovjetsko zvezo). V povojnem času naraščala dovoz z Vzhoda, tako da je Zahodna Evropa lansko leto uvozila iz Amerike samo 21 milijonov ton, z Vzhoda in Sovjetske zveze pa 90 milijonov ton. Organizacija za gospodarsko sodelovanje v Evropi (OEEC) v Parizu je mnenja, da bo Evropa vedno bolj navezana na uvoz petroleja iz arabskih in perzijskih ležišč, ker vedno bolj narašča poraba mineralnega olja kot kuriva in pogonskega goriva. Računajo, da bo potrošnja petroleja v Zahodni Evropi v dohodnih petih letih narasla kar za 50%. Združene ameriške države proizvedejo sicer 44% svetovne proizvodnje petroleja, toda same potrošijo doma ogromne količine petroleja.

V švedskih stanovanjih se dobro počutiš

Stockholm, septembra. Švedsko stanovanje je preduširano do zadnjega kotička — nepotrebnega prostora ni. V kotičku je prostor tako izkoriščen, da se v njem skoraj tako suče. Varčevanje torej do krajinosti, čeprav ne primanjkuje sredstev. Zdi se, da je prav varčevanje glavni čimilež, če švedskega standarda.

Kuhinja so tako urejene, da bi jih bile naše gospodinjice prav veselje: pravi laboratorij za kuhanje. Gospodinja ima vse, kar potrebuje za pripravo jedi, pri roki in večino del opravlja dele. Vsa kuhinja ima vgrajen hladilnik pa tudi omaro. Vsa stanovanja so ogrevana s centralno kurjavo, tople vode pa ne primanjkuje niti v poletnih mesecih. Kotle centralne kurjave ogrevajo z nafto, kar je zelo ekonomično. Obenem se tako ogreje prahu, ki ga povzroči razkladanje premoga. Sploh pa Stockholm slovi kot zelo čisto mesto.

Vsaka stanovanjska hiša ima svojo pralnico, opremljeno s stroji, ki perilo operejo in posušijo. Za tako standardno stanovanje, ki sestoji iz večje dnevnice sobe, bivalnice, ki je obenem sprejemnica, jedilnica, študijska soba, knjižnica itd., in iz treh manjših sob spalnic, plačajo okoli 15.000 lir; to je šestina povprečne plače.

Stanovanja so pretežno v velikih stanovanjskih blokih in ni opaziti težnje za graditvijo enodružinskih hišic, prvič zato ne, ker šved nima časa, da bi se ukvarjal z zidavo hišice, drugič, ker je stanovanje v bloku veliko cenejše; severnjaška družabnost pa omogoča po-

PETROLEJ — VELESILA NA SREDNJEM VZHODU

Arabske države in Perzija (Iran) so lani pridobile 162 milijonov ton, letos pa računajo na 170 milijonov ton; same porabijo samo 10% domače proizvodnje, tako da lahko izvozijo 145 milijonov ton. Na prvem mestu je angleški protektorat Kuwait (proizvodnja 55 mil. ton), na drugem Saudska Arabija (47 mil. ton), dalje Irak (33,5 mil. ton), Perzija (16 mil. ton), Angleški protektorat Quatar (Katr) in Bahrein (5 oziroma 2 mil. ton).

Ta ogromna petrolejska ležišča predstavljajo pravo velesilo v rokah arabskih držav in Perzije. Trenutno izkoriščajo petrolejske vrelce še zahodnoevropske ali ameriške družbe, vendar postaja državno nadzorstvo nad njimi čedalje oostreje. Tako je moral na pr. Ameriško-arabska družba (ARAMCO) na zahtevo saudsko-arabske vlade prekriti dobavo petroleja Franciji in Vel. Britaniji.

Kaj bo storila Italija?

Kakor smo že zadnje poročali, znašajo potrebe petroleja v Italiji okoli 700.000 t nafte mesečno. Vlada komisija za trgovino s petrolejem je odločila, da bo prihodnji mesec dala v promet 560.000 ton. Tako nastaja primanjkljaj 140.000 ton nafte. Poleg tega so termične električne centrale postavile zahtevo po 20.000 ton nafte na mesec več kakor lansko leto. Po vsem tem računajo, da utegne v začetku novega leta nastati v Italiji primanjkljaj 800.000 ton nafte, ako se ne poveča uvoz nafte iz Južne in Severne Amerike ali od drugod.

PODRAZITEV BENCINA

Rimska vlada je 23. novembra poveljala doklado na naveden bencin za 14 lir; ta stane zdaj 142 lir litra; finejši (super-carburante) pa 152 lir. Vlada zagovarja ta svoj ukrep približno takole: S tem poviškom doklade bo osnovala poseben sklad, ki ga bodo upravljali predstavniki ministrstev državnega zaklada, industrije in trgovine ter financ. Iz tega sklada bo država jemala denar, da bi uvoznikom nafte lahko plačevala razliko, ki bo nastala zaradi podražitve mineralnega olja na zunanjih trgih. Po vsem tem bodo industriji prejemale tekoče pogonsko gorivo po prejšnji ceni; tako naj bi se izognili povišanju proizvodnih stroškov in skoku cene proizvodov. Prav tako bodo proizvozniki prejeli pogonsko gorivo po starih cenah ter jim tako ne bo treba zvišati prevoznine.

Poljska zunanja trgovina na novih tirih

ANGLESKO-POLJSKA TRGOVINSKA POGAJANJA

V Londonu se Angleži in Poljaki pogajajo za sklenitev nove trgovinske pogodbe, ki naj bi veljala zopet tri leta. Sedanja pogodba izteče 31. decembra. Angleži računajo, da se bo menjala poljska trgovinska politika glede na nove politične odnose med Poljsko in Sovjetsko zvezo. Poljaki bi verjetno pristali na zvišanje uvoza iz Anglije pod pogojem, da jim Anglija dovoli dolgoročne kredite. Zve po prej poljaki izrazili Angležem podobno željo; ti pa so jo odbili.

POVEČANA IZMENJAVA MED
POLJSKO IN ZAH. NEMCIJO

Pogajanja za sklenitev trgovinske pogodbe med Poljsko in Zah. Nemčijo so se ugodno zaključila. Nova pogodba velja od 1. julija 1956 do 31. decembra

1957 ter predvideva celotno izmenjavo v višini 140 milijonov dolarjev, to je za 20% večjo, kakor je bila dosedanja. Plačilni sporazum predvideva poravnavo v »omejeno zamenljivih« markah; to omogoča izmenjavo na večstranski osnovi. Poljska bo dobavljala industrijske izdelke za 40 milijonov dolarjev, medtem ko bodo kmetijski prideleki in izdelki dosegli 25 milijonov dolarjev. Poljaki niso popolnoma zadostili nemški želji, da bi se dobave poljskega premoga zvišale. Nemcem bodo dobavili 12 milijona ton črnega premoga, nadalje 9 milijonov jajc; tako je Poljska postala tretji največji dobavitelj jajc Zahodni Nemčiji. Dobave perutnine in semen ostanje na sedanjih višinih, pač pa se bo izvoz poljskega konzerviranega mesa povečal na 2000-3000 ton. Zahodna Nemčija bo še nadalje dobavljala Poljski žito. Že po starem sporazumu je izvoz žita iz Zah. Nemčije na Poljsko dosegel 300.000 ton. Nemci bodo dalje izvažali železne in jeklerske izdelke, stroje, kemikalije, optične priprave itd.

Poljski trgovini v Londonu se Angleži in Poljaki pogajajo za sklenitev nove trgovinske pogodbe, ki naj bi veljala zopet tri leta. Sedanja pogodba izteče 31. decembra. Angleži računajo, da se bo menjala poljska trgovinska politika glede na nove politične odnose med Poljsko in Sovjetsko zvezo. Poljaki bi verjetno pristali na zvišanje uvoza iz Anglije pod pogojem, da jim Anglija dovoli dolgoročne kredite. Zve po prej poljaki izrazili Angležem podobno željo; ti pa so jo odbili.

POVEČANA IZMENJAVA MED
POLJSKO IN ZAH. NEMCIJO

Pogajanja za sklenitev trgovinske pogodbe med Poljsko in Zah. Nemčijo so se ugodno zaključila. Nova pogodba velja od 1. julija 1956 do 31. decembra

1957 ter predvideva celotno izmenjavo v višini 140 milijonov dolarjev, to je za 20% večjo, kakor je bila dosedanja. Plačilni sporazum predvideva poravnavo v »omejeno zamenljivih« markah; to omogoča izmenjavo na večstranski osnovi. Poljska bo dobavljala industrijske izdelke za 40 milijonov dolarjev, medtem ko bodo kmetijski prideleki in izdelki dosegli 25 milijonov dolarjev. Poljaki niso popolnoma zadostili nemški želji, da bi se dobave poljskega premoga zvišale. Nemcem bodo dobavili 12 milijona ton črnega premoga, nadalje 9 milijonov jajc; tako je Poljska postala tretji največji dobavitelj jajc Zahodni Nemčiji. Dobave perutnine in semen ostanje na sedanjih višinih, pač pa se bo izvoz poljskega konzerviranega mesa povečal na 2000-3000 ton. Zahodna Nemčija bo še nadalje dobavljala Poljski žito. Že po starem sporazumu je izvoz žita iz Zah. Nemčije na Poljsko dosegel 300.000 ton. Nemci bodo dalje izvažali železne in jeklerske izdelke, stroje, kemikalije, optične priprave itd.

Poljski trgovini v Londonu se Angleži in Poljaki pogajajo za sklenitev nove trgovinske pogodbe, ki naj bi veljala zopet tri leta. Sedanja pogodba izteče 31. decembra. Angleži računajo, da se bo menjala poljska trgovinska politika glede na nove politične odnose med Poljsko in Sovjetsko zvezo. Poljaki bi verjetno pristali na zvišanje uvoza iz Anglije pod pogojem, da jim Anglija dovoli dolgoročne kredite. Zve po prej poljaki izrazili Angležem podobno željo; ti pa so jo odbili.

POVEČANA IZMENJAVA MED
POLJSKO IN ZAH. NEMCIJO

Pogajanja za sklenitev trgovinske pogodbe med Poljsko in Zah. Nemčijo so se ugodno zaključila. Nova pogodba velja od 1. julija 1956 do 31. decembra

1957 ter predvideva celotno izmenjavo v višini 140 milijonov dolarjev, to je za 20% večjo, kakor je bila dosedanja. Plačilni sporazum predvideva poravnavo v »omejeno zamenljivih« markah; to omogoča izmenjavo na večstranski osnovi. Poljska bo dobavljala industrijske izdelke za 40 milijonov dolarjev, medtem ko bodo kmetijski prideleki in izdelki dosegli 25 milijonov dolarjev. Poljaki niso popolnoma zadostili nemški želji, da bi se dobave poljskega premoga zvišale. Nemcem bodo dobavili 12 milijona ton črnega premoga, nadalje 9 milijonov jajc; tako je Poljska postala tretji največji dobavitelj jajc Zahodni Nemčiji. Dobave perutnine in semen ostanje na sedanjih višinih, pač pa se bo izvoz poljskega konzerviranega mesa povečal na 2000-3000 ton. Zahodna Nemčija bo še nadalje dobavljala Poljski žito. Že po starem sporazumu je izvoz žita iz Zah. Nemčije na Poljsko dosegel 300.000 ton. Nemci bodo dalje izvažali železne in jeklerske izdelke, stroje, kemikalije, optične priprave itd.

Poljski trgovini v Londonu se Angleži in Poljaki pogajajo za sklenitev nove trgovinske pogodbe, ki naj bi veljala zopet tri leta. Sedanja pogodba izteče 31. decembra. Angleži računajo, da se bo menjala poljska trgovinska politika glede na nove politične odnose med Poljsko in Sovjetsko zvezo. Poljaki bi verjetno pristali na zvišanje uvoza iz Anglije pod pogojem, da jim Anglija dovoli dolgoročne kredite. Zve po prej poljaki izrazili Angležem podobno željo; ti pa so jo odbili.

POVEČANA IZMENJAVA MED
POLJSKO IN ZAH. NEMCIJO

Pogajanja za sklenitev trgovinske pogodbe med Poljsko in Zah. Nemčijo so se ugodno zaključila. Nova pogodba velja od 1. julija 1956 do 31. decembra

1957 ter predvideva celotno izmenjavo v višini 140 milijonov dolarjev, to je za 20% večjo, kakor je bila dosedanja. Plačilni sporazum predvideva poravnavo v »omejeno zamenljivih« markah; to omogoča izmenjavo na večstranski osnovi. Poljska bo dobavljala industrijske izdelke za 40 milijonov dolarjev, medtem ko bodo kmetijski prideleki in izdelki dosegli 25 milijonov dolarjev. Poljaki niso popolnoma zadostili nemški želji, da bi se dobave poljskega premoga zvišale. Nemcem bodo dobavili 12 milijona ton črnega premoga, nadalje 9 milijonov jajc; tako je Poljska postala tretji največji dobavitelj jajc Zahodni Nemčiji. Dobave perutnine in semen ostanje na sedanjih višinih, pač pa se bo izvoz poljskega konzerviranega mesa povečal na 2000-3000 ton. Zahodna Nemčija bo še nadalje dobavljala Poljski žito. Že po starem sporazumu je izvoz žita iz Zah. Nemčije na Poljsko dosegel 300.000 ton. Nemci bodo dalje izvažali železne in jeklerske izdelke, stroje, kemikalije, optične priprave itd.

Poljski trgovini v Londonu se Angleži in Poljaki pogajajo za sklenitev nove trgovinske pogodbe, ki naj bi veljala zopet tri leta. Sedanja pogodba izteče 31. decembra. Angleži računajo, da se bo menjala poljska trgovinska politika glede na nove politične odnose med Poljsko in Sovjetsko zvezo. Poljaki bi verjetno pristali na zvišanje uvoza iz Anglije pod pogojem, da jim Anglija dovoli dolgoročne kredite. Zve po prej poljaki izrazili Angležem podobno željo; ti pa so jo odbili.

POVEČANA IZMENJAVA MED
POLJSKO IN ZAH. NEMCIJO

Pogajanja za sklenitev trgovinske pogodbe med Poljsko in Zah. Nemčijo so se ugodno zaključila. Nova pogodba velja od 1. julija 1956 do 31. decembra

1957 ter predvideva celotno izmenjavo v višini 140 milijonov dolarjev, to je za 20% večjo, kakor je bila dosedanja. Plačilni sporazum predvideva poravnavo v »omejeno zamenljivih« markah; to omogoča izmenjavo na večstranski osnovi. Poljska bo dobavljala industrijske izdelke za 40 milijonov dolarjev, medtem ko bodo kmetijski prideleki in izdelki dosegli 25 milijonov dolarjev. Poljaki niso popolnoma zadostili nemški želji, da bi se dobave poljskega premoga zvišale. Nemcem bodo dobavili 12 milijona ton črnega premoga, nadalje 9 milijonov jajc; tako je Poljska postala tretji največji dobavitelj jajc Zahodni Nemčiji. Dobave perutnine in semen ostanje na sedanjih višinih, pač pa se bo izvoz poljskega konzerviranega mesa povečal na 2000-3000 ton. Zahodna Nemčija bo še nadalje dobavljala Poljski žito. Že po starem sporazumu je izvoz žita iz Zah. Nemčije na Poljsko dosegel 300.000 ton. Nemci bodo dalje izvažali železne in jeklerske izdelke, stroje, kemikalije, optične priprave itd.

Poljski trgovini v Londonu se Angleži in Poljaki pogajajo za sklenitev nove trgovinske pogodbe, ki naj bi veljala zopet tri leta. Sedanja pogodba izteče 31. decembra. Angleži računajo, da se bo menjala poljska trgovinska politika glede na nove politične odnose med Poljsko in Sovjetsko zvezo. Poljaki bi verjetno pristali na zvišanje uvoza iz Anglije pod pogojem, da jim Anglija dovoli dolgoročne kredite. Zve po prej poljaki izrazili Angležem podobno željo; ti pa so jo odbili.

POVEČANA IZMENJAVA MED
POLJSKO IN ZAH. NEMCIJO

Pogajanja za sklenitev trgovinske pogodbe med Poljsko in Zah. Nemčijo so se ugodno zaključila. Nova pogodba velja od 1. julija 1956 do 31. decembra

1957 ter predvideva celotno izmenjavo v višini 140 milijonov dolarjev, to je za 20% večjo, kakor je bila dosedanja. Plačilni sporazum predvideva poravnavo v »omejeno zamenljivih« markah; to omogoča izmenjavo na večstranski osnovi. Poljska bo dobavljala industrijske izdelke za 40 milijonov dolarjev, medtem ko bodo kmetijski prideleki in izdelki dosegli 25 milijonov dolarjev. Poljaki niso popolnoma zadostili nemški želji, da bi se dobave poljskega premoga zvišale. Nemcem bodo dobavili 12 milijona ton črnega premoga, nadalje 9 milijonov jajc; tako je Poljska postala tretji največji dobavitelj jajc Zahodni Nemčiji. Dobave perutnine in semen ostanje na sedanjih višinih, pač pa se bo izvoz poljskega konzerviranega mesa povečal na 2000-3000 ton. Zahodna Nemčija bo še nadalje dobavljala Poljski žito. Že po starem sporazumu je izvoz žita iz Zah. Nemčije na Poljsko dosegel 300.000 ton. Nemci bodo dalje izvažali železne in jeklerske izdelke, stroje, kemikalije, optične priprave itd.

Poljski trgovini v Londonu se Angleži in Poljaki pogajajo za sklenitev nove trgovinske pogodbe, ki naj bi veljala zopet tri leta. Sedanja pogodba izteče 31. decembra. Angleži računajo, da se bo menjala poljska trgovinska politika glede na nove politične odnose med Poljsko in Sovjetsko zvezo. Poljaki bi verjetno pristali na zvišanje uvoza iz Anglije pod pogojem, da jim Anglija dovoli dolgoročne kredite. Zve po prej poljaki izrazili Angležem podobno željo; ti pa so jo odbili.

POVEČANA IZMENJAVA MED
POLJSKO IN ZAH. NEMCIJO

Pogajanja za sklenitev trgovinske pogodbe med Poljsko in Zah. Nemčijo so se ugodno zaključila. Nova pogodba velja od 1. julija 1956 do 31. decembra

1957 ter predvideva celotno izmenjavo v višini 140 milijonov dolarjev, to je za 20% večjo, kakor je bila dosedanja. Plačilni sporazum predvideva poravnavo v »omejeno zamenljivih« markah; to omogoča izmenjavo na večstranski osnovi. Poljska bo dobavljala industrijske izdelke za 40 milijonov dolarjev, medtem ko bodo kmetijski prideleki in izdelki dosegli 25 milijonov dolarjev. Poljaki niso popolnoma zadostili nemški želji, da bi se dobave poljskega premoga zvišale. Nemcem bodo dobavili 12 milijona ton črnega premoga, nadalje 9 milijonov jajc; tako je Poljska postala tretji največji dobavitelj jajc Zahodni Nemčiji. Dobave perutnine in semen ostanje na sedanjih višinih, pač pa se bo izvoz poljskega konzerviranega mesa povečal na 2000-3000 ton. Zahodna Nemčija bo še nadalje dobavljala Poljski žito. Že po starem sporazumu je izvoz žita iz Zah. Nemčije na Poljsko dosegel 300.000 ton. Nemci bodo dalje izvažali železne in jeklerske izdelke, stroje, kemikalije, optične priprave itd.

Poljski trgovini v Londonu se Angleži in Poljaki pogajajo za sklenitev nove trgovinske pogodbe, ki naj bi veljala zopet tri leta. Sedanja pogodba izteče 31. decembra. Angleži računajo, da se bo menjala poljska trgovinska politika glede na nove politične odnose med Poljsko in Sovjetsko zvezo. Poljaki bi verjetno pristali na zvišanje uvoza iz Anglije pod pogojem, da jim Anglija dovoli dolgoročne kredite. Zve po prej poljaki izrazili Angležem podobno željo; ti pa so jo odbili.

POVEČANA IZMENJAVA MED
POLJSKO IN ZAH. NEMCIJO

Pogajanja za sklenitev trgovinske pogodbe med Poljsko in Zah. Nemčijo so se ugodno zaključila. Nova pogodba velja od 1. julija 1956 do 31. decembra

1957 ter predvideva celotno izmenjavo v višini 140 milijonov dolarjev, to je za 20% večjo, kakor je bila dosedanja. Plačilni sporazum predvideva poravnavo v »omejeno zamenljivih« markah; to omogoča izmenjavo na večstranski osnovi. Poljska bo dobavljala industrijske izdelke za 40 milijonov dolarjev, medtem ko bodo kmetijski prideleki in izdelki dosegli 25 milijonov dolarjev. Poljaki niso popolnoma zadostili nemški želji, da bi se dobave poljskega premoga zvišale. Nemcem bodo dobavili 12 milijona ton črnega premoga, nadalje 9 milijonov jajc; tako je Poljska postala tretji največji dobavitelj jajc Zahodni Nemčiji. Dobave perutnine in semen ostanje na sedanjih višinih, pač pa se bo izvoz poljskega konzerviranega mesa povečal na 2000-3000 ton. Zahodna Nemčija bo še nadalje dobavljala Poljski žito. Že po starem sporazumu je izvoz žita iz Zah. Nemčije na Poljsko dosegel 300.000 ton. Nemci bodo dalje izvažali železne in jeklerske izdelke, stroje, kemikalije, optične priprave itd.

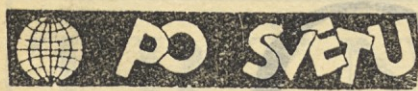
Poljski trgovini v Londonu se Angleži in Poljaki pogajajo za sklenitev nove trgovinske pogodbe, ki naj bi veljala zopet tri leta. Sedanja pogodba izteče 31. decembra. Angleži računajo, da se bo menjala poljska trgovinska politika glede na nove politične odnose med Poljsko in Sovjetsko zvezo. Poljaki bi verjetno pristali na zvišanje uvoza iz Anglije pod pogojem, da jim Anglija dovoli dolgoročne kredite. Zve po prej poljaki izrazili Angležem podobno željo; ti pa so jo odbili.

POVEČANA IZMENJAVA MED
POLJSKO IN ZAH. NEMCIJO

Pogajanja za sklenitev trgovinske pogodbe med Poljsko in Zah. Nemčijo so se ugodno zaključila. Nova pogodba velja od 1. julija 1956 do 31. decembra

1957 ter predvideva celotno izmenjavo v višini 140 milijonov dolarjev, to je za 20% večjo, kakor je bila dosedanja. Plačilni sporazum predvideva poravnavo v »omejeno zamenljivih« markah; to omogoča izmenjavo na večstranski osnovi. Poljska bo dobavljala industrijske izdelke za 40 milijonov dolarjev, medtem ko bodo kmetijski prideleki in izdelki dosegli 25 milijonov dolarjev. Poljaki niso popolnoma zadostili nemški želji, da bi se dobave poljskega premoga zvišale. Nemcem bodo dobavili 12 milijona ton črnega premoga, nadalje 9 milijonov jajc; tako je Poljska postala tretji največji dobavitelj jajc Zahodni Nemčiji. Dobave perutnine in semen ostanje na sedanjih višinih, pač pa se bo izvoz poljskega konzerviranega mesa povečal na 2000-3000 ton. Zahodna Nemčija bo še nadalje dobavljala Poljski žito. Že po starem sporazumu je izvoz žita iz Zah. Nemčije na Poljsko dosegel 300.000 ton. Nemci bodo dalje izvažali železne in jeklerske izdelke, stroje, kemikalije, optične priprave itd.

Poljski trgovini v Londonu se Angleži in Poljaki pogajajo za sklenitev nove trgovinske pogodbe, ki naj bi veljala zopet tri leta. Sedanja pogodba izteče 31. decembra. Angleži računajo, da se bo menjala poljska trgovinska politika glede na nove politične odnose med Poljsko in Sovjetsko zvezo. Poljaki bi verjetno

GLADIŠCE ITALIJE. Italijanski zunanji minister Martino se je vdržal glasovanja o resoluciji OZN, ki je zahvaljevala umik angleških, francoskih in izraelskih čet iz Egipta. Italijani se očito nečejo zameriti Angležem in Francozom. Poprje je njihova delegacija predlagala resolucijo, naj sovjetske čete zapuste Madžarsko.

PRESEDNIK GRONCHI obišče prihodnji teden Zahodno Nemčijo.

ZIVČNA VOJNA PROTI JUGOSLAVIJI. Predsednik Tito je imel v Pulju govor, ki je zadel v živo. Dejal je, da je bila uporov na Poljskem in Madžarskem krivica zgrešena politika. V Moskvi ga niso poslušali, ko jim je svetoval, naj v zavezniških državah pomagajo do oblasti ljudem, ki bodo vodili gospodarsko in socialno politiko v skladu z zahtevami domačega življenja, na zunanjo pa zavarovali neodvisnost svoje države. Pod vplivom stalinistov po v Moskvi cinalci, dokler jih niso dogodili na Poljskem in Madžarskem prehiteli. Stalinističnim strujam v Moskvi ni bil všeč nastop Tita. Sledile so ostre kritike in moskovski »Pravdi«, v francoskih in bolgarskih komunističnih listih, v Albaniji pa preganjanje in celo smrtno obsodbe nad tistimi, ki podobno pojmujejo socializem kakor predsednik Tito. Bivšega predsednika madžarske vlade Nagya, ki se je med vstajanjem zatekel na jugoslovansko poslanstvo v Budimpešti, je nova Kadarjeva vlada dala odpeljati v Romunijo.

TITO JE SVETOVAL SPRAVO. Med svojim govorom v Pulju je predsednik Tito tudi omenil, da je svetovni Francozom, naj skušajo najti spravo z Alžirijem pod okriljem Francoske unije (zveze) in naj denar za vojno rajši uporabijo za dvig življenjske ravni v Alžiru; tudi Alžircem je svetoval spravo na omenjeni podlagi.

MOTORIZIRANI ODDELEK JUGOSLOVANSKE VOJSKE, ki so sodelovali v mednarodni straži ob Suškem prekopu, prispe jutri v Port Said.

BRITANSKI LEV PONIZAN. Organizacija združenih narodov je z ogromno večino sprejela sklep, da morajo angleške, francoske in izraelske čete zapustiti Egipt. To je najbolj zadelo anglo-egiptovski politiki, ki jo je vodil predsednik Eden; ta se je zdaj umaknil na Jamaiko, njegove posle opravlja finančni minister Butler, ki bo verjetno postal tudi ministri predsednik. Egipčanska vlada je obtožila Anglež, da so hujšali Francoze in Izraelce na vojno proti Egiptu. Angleži so simbolično premestili nekaj čet iz Port Saída na Cipr, vendar ne kažejo volje, da bi odšli, dokler ne bo dokončno rešeno sušsko vprašanje. Anglež je prenehal odločen nastop Američanov proti njim. To je bil najhujši udarec proti Veliki Britaniji, ki je močno pretresel tudi Atlantsko zvezo. Angleška vlada išče takšen izhod iz sedanje zage, ki ne bi škodoval njenemu ugledu doma in na tujem. Iz vseh dežel Srednjega vzhoda prejemajo angleški listi pisma svojih rojakov, ki protestirajo proti nerodni angleški zunanji politiki. Egipčani so hoteli izgnati vse Anglež in Francoze, vendar so pozneje preklicali ta sklep.

NA MADŽARSKO SE LE POCASI VRACA RED. Izgon bivšega predsednika I. Nagya je razburil madžarsko javnost, sledili so novi protesti in nove stavke. Po mestih se niso hoteli o prijeti dela, čeprav je grozilo najhujše pomankanje sredstev ostre zime. Predsednik Kadar je nazadnje v ostrem govoru zagrozil, da bodo oblasti strogo postopale proti tistim, ki ribarijo v Kalnem.

OKOLI 80.000 MADŽAROV je pobegnilo v tujino med zadnjimi dogodki. Italija jih bo sprejela 2.000. Prihodov prvih so na milanski postaji prisostvovali najvišji predstavniki civilnih in cerkvenih oblasti.

PO 3400 LETIH IZRAELCI ZOPET V EGIPTU. Francozi in Anglež odlašajo z umikom svojih čet iz Port Saída; še manj se mudi z odhodom iz Egipta Izraelcem. Potreben bo nov prihod Organizacije združenih narodov o zirozama Ameriških združenih držav in Sovjetske zveze, da se Izraelci, Franco-

Mednarodna trgovina

Tržaški lesni trg

Izvoz avstrijskega lesa v Italijo je živahen. Nasprotno zaostaja izvoz proti Zahodni Nemčiji in Nizozemski. Italijanski trgovci povprašujejo po lesu boljše vrste, zato so zaloge smrekovega lesa vrste I-II, kakor tudi »tombante« 0-III pri avstrijskih izvoznikih, ki delajo iz Italijo, zelo pičle. Veliko je povpraševanje tudi po smrekovih »boulés« 4 izdelavo zapornice; ta vrsta lesa se prodaja po 30-32.000 lir kub. meter, franco avstrijsko-italijanska meja, neocarinje avstrijsko-italijanska meja, kakor Zah. Nemčija, Ostale Francija in Nizozemski, raje kujejo boljše vrste lesa, imajo Avstriji precejšnje zaloge slabših vrst borovine in mascesna. Kvotacije gradbenega lesa nihajo med 15-16.500 lir kub. meter franco meja.

REZAN LES V ZAH. NEMČIJI

V prvi polovici novembra se cene rezanega lesa v deželi Nordrhein-Westfalen niso v bistvu izpremenile v primeru s cenami v prejšnjem mesecu. Deske iz smreke, jelke ali bora, paralelno žagane, vrste III, 24 mm debele, 3-6 m dolge so 7. novembra (širina 8-18 cm) so notirale 182,70 DM za kub. meter; za širine 18-27 cm 195,55 DM kub. meter (mesec prej 195,35).

VEČJE POVPRAŠEVANJE PO POMOČU »SULCIS«

Zaradi pomanjkanja tekočih goriv in težko pri uvozu premoga iz evropskih držav narašča v Italiji povpraševanje po domačem premogu »Sulcis«. Uporaba tega premoga se je v termičnih elektrarnah enako obnesla kot uporaba nafte in je tudi prekosila po svoji donosnosti uporabo ameriškega premoga.

Zalog premoga Sulcis sploh ni, ker se praktično prodaja proti vso, kar se izkoplje. Ta premog uporabljajo sicilске termične elektrarne, objekti SME iz Neapla, Sardinске električne industrije, državne železnice v Sardinji, cementarne, oprekarne vojna mornarica za vlačice in celo v gospodinjstvu.

V oktobru je proizvodnja premoga Sulcis dosegla 85.000 ton, to je 3.600 ton več kakor v septembru tega leta. Proizvodnja za malenkost narašča, toda izključiti je treba možnost, da bi se občutno povečala. Od 1. novembra se je cena tega premoga povišala za 500 lir pri toni ob Sardinji. Družba zaposluje 7.000 ljudi, od katerih je 6.000 zaposlenih v premogovnikih. Vodstvo družbe je predložilo finančnemu ministru načrt za reorganizacijo. Ta naj bi služil kot osnova zakonskemu načrtu, po katerem bi država podelila družbi »Sulcis« podporo »unatutnem«. Ta potrebuje namreč okoli 20 milijard lir za poravnava starih dolgov in reorganizacijo.

PODRAZITEV BENCINA V SVICI. Dne 23. novembra se je bencin v Svi- ci podražil za 2 »Rappen« pri litru. (Frank ima 100 »Rappen«). Pred dvema tedni je bil cena zvišana za 1 »Rappen«. Bencin z visokim številom oktana stane zdaj 59 »Rappen«, navaden pa 52 »Rappen« litra.

DOBRA LETINA HRUŠK IN JABOLK V ITALIJI. Iz Rima poročajo, da bo po začasnih cenitvah letošnji pridelek jabolk znašal okoli 1.236.042 ton in bo prekosil lanskega. Prav tako so v Italiji nabrali 423.828 ton hrušk (lani 465.528 ton).

PODRAZITEV PREMAGA V ITALIJI Tehnična podkomisija za goriva se je sestala s predstavniki komiteja za pre-

zi in Anglež umaknejo. Zanimivo je, da so Izraelci zapustili Egipt nekako pred 3400 leti, ko so se lahko vrnili iz egiptovske sužnosti v svojo domovino. Egipčanski kralj Tutmozis III. (od 1504 do 1450 pr. Kr.) je po zmagi pri Medgu osvojil Palestino, Sirijo in del današnjega Iraka. Izraelska vojska je zdaj z lahkoto zavzela Sinajski polotok, zato je potrebovala 4 dni. Pri tem je imela 90 mrtvih in 100 ranjenih. Ujela je 5000 Egipčanov. Egipčane je očito presenetil anglo-francoski napad, ki je bil izvršen v istem času.

INDIJA V OSPREDJU. Nehru je s svojo modro politiko pridobil velik ugled Indiji. Razgovorom s kitajskim ministrom predsednikom Čuenajem v indijski prestolnici dajejo velik pomen. Američani so povabili Nehruja na sestanek z Eisenhowerjem. Indija naj bi pomirjevalno vplivala na sprte države.

mog, z zainteresiranimi industriji in trgovci na glavnem sedežu Mednarodnega sveta za cene v Rimu. Razpravljali so o novih cenah premoga, ki bodo veljale v mesecu decembru. Na seji so ugotovili, da se je ameriški premog podražil za 11-14 dolarjev pri toni. Zaradi tega naj bi podražili v Italiji ameriški premog kar za 1500 lir pri toni. Predlog za povišanje cene na takšno ravno mora potrditi še Mednarodni svet za cene. Premog naj bi se prodajal po novi ceni že od 1. decembra dalje.

UGODEN RAZVOJ AVSTRIJSKE ZUNANJE TRGOVINE

Po več mesecih je bila avstrijska zunanja trgovina v septembru zopet aktivna. Uvoz je dosegel 1975 milijonov šilingov, t. j. bil je 14 milijonov šilingov manjši kakor v avgustu. Izvozila pa je Avstrija v septembru za 1983 milijonov šil. blaga. Izvoz je bil za 140 milijonov šil. večji kakor v avgustu. Prebitrek trgovinske bilance v septembru je torej dosegel 113 milijonov šilingov, medtem ko je bila bilanca avstros pasivna za 145 milijonov šilingov. V prvih devetih mesecih tega leta je Avstrija uvozila za 18.384 milijonov blaga (leta 1955 16.407), izvozila pa za 16.083 (13.021) milijonov šilingov. Primanjkljaj v letošnjem letu je znašal samo 2.301 milijonov, v lanskem letu pa v istem času 3.386 milijonov šilingov.

V prvih devetih mesecih se je avstrijska trgovina z vzhodnimi državami povečala za 90% v primeru z lanskim letom, in sicer od 1,1 na 2 milijardi šilingov. Dosegla je 13% vsega avstrijskega izvoza (lani 9,5%).

DODATNI KONTINGENT ZA UVOZ JUGOSLOV. CEMENTA V ITALIJO. Italijanske oblasti so pripravljene izdati dovoljenje za uvoz 20.000 ton cementa iz Jugoslavije poleg dosedanjega kontingenta.

KONOPLJA

FERRARA. Cene za stot: konoplja fita 37.000 lir, dobra 34.000, srednje vrste 29.000, navadna 20.000, slabše vrste 16.500 lir.

ZELENJAVA IN SADJE

MILAN. Suhi česen 320-350 lir/kg; korenje 35-55; embalarina cvetaka 46-65; ohrovt 30-38; čebula 60-70; olupljene čebulice 100-140; žajbelj in rožmarin 250 do 300; sveži fižol Vigevano 120-105; kromarč 35-85; solata cikorkija s koreninami 40-50; solata endivija 60-95; krompir Bintje 37-46; Majestic 37-40; paradizniki 50-100; peteršilj 75-100; repa 40 do 46; zelena 50-60; špinaca 80-105; buče 35-40 lir.

Kostanj navaden 35-75; kostanj maro 120-180; kakli 25-57; jabolka mešana 25-40; jabolka Delicious 1. 90-130, II. 50 do 65; Morgenduft 70-80; hruske Clairgeau 80-105; Kaiser 120-160; navadne mešane 46-60; belo grozdje 75-120; isabella 46-87; pomaranče navadne mešane 60-80; limone 115-165; mandarin Paterno 130-240, navadni 90-115; praženi zemeljski lešniki 250-270; olupljeni kostanj 115-120; smokve navadne 80-100; mandeljni neolupljeni 380-400; lešniki 360-380; orehi navadni 160-180; Sorrento 290-310; slive v zabojih 250-260; bosanske slive 70-80 350-360, 80/90 330-350; kalifornijske slive 550-560, 30/40 510-520; suho grozdje 220-350.

GRADBENI MATERIAL

FIRENZE. Cement tipa 500 805 lir stot; tipa 350 685; živo apno 4800-5300; pesek 700-750; gramoz 700-750; opaka polna (26 x 13 x 6) tipa UNI 9500-9625 za 1000 komadov; dvoprekatni votlaki (26 x 13 x 6) 8500-8750 lir za 1000 komadov; šestprekatni votlaki (26 x 13 x 8) 9625-9750; votlaki za zunanje stene (26 x 26 x 13) 30.400-30.600; strešni marševske tipa 15 komadov na kvadratni meter 3 kg teži 20-21 lir kom.

ANGLEŠKI MINISTAR ZA TRGOVINO je v parlamentu navedel naslednje podatke o izvozu orožja v Egipt in Izrael v času od 1951 do 1956: vrednost izvoza eksplozivnih snovi 1.171.000 funtov (funt velja okoli 1700 lir) za Egipt, 444.000 funtov za Izrael; orožja za 3.193.000 funtov za Egipt in 1.443.000 za Izrael; letal za 4.689.000 funtov za Egipt in 1.372.000 funtov za Izrael. Egipčanom so mnogo orožja (menda za 200 milijonov dolarjev) dobavili tudi Rusi. V zadnjem času pošilja Sovjetska zveza ba je tudi Siriji mnogo orožja.

ANGLEŠKI MINISTAR ZA TRGOVINO je v parlamentu navedel naslednje podatke o izvozu orožja v Egipt in Izrael v času od 1951 do 1956: vrednost izvoza eksplozivnih snovi 1.171.000 funtov (funt velja okoli 1700 lir) za Egipt, 444.000 funtov za Izrael; orožja za 3.193.000 funtov za Egipt in 1.443.000 za Izrael; letal za 4.689.000 funtov za Egipt in 1.372.000 funtov za Izrael. Egipčanom so mnogo orožja (menda za 200 milijonov dolarjev) dobavili tudi Rusi. V zadnjem času pošilja Sovjetska zveza ba je tudi Siriji mnogo orožja.

ANGLEŠKI MINISTAR ZA TRGOVINO je v parlamentu navedel naslednje podatke o izvozu orožja v Egipt in Izrael v času od 1951 do 1956: vrednost izvoza eksplozivnih snovi 1.171.000 funtov (funt velja okoli 1700 lir) za Egipt, 444.000 funtov za Izrael; orožja za 3.193.000 funtov za Egipt in 1.443.000 za Izrael; letal za 4.689.000 funtov za Egipt in 1.372.000 funtov za Izrael. Egipčanom so mnogo orožja (menda za 200 milijonov dolarjev) dobavili tudi Rusi. V zadnjem času pošilja Sovjetska zveza ba je tudi Siriji mnogo orožja.

ANGLEŠKI MINISTAR ZA TRGOVINO je v parlamentu navedel naslednje podatke o izvozu orožja v Egipt in Izrael v času od 1951 do 1956: vrednost izvoza eksplozivnih snovi 1.171.000 funtov (funt velja okoli 1700 lir) za Egipt, 444.000 funtov za Izrael; orožja za 3.193.000 funtov za Egipt in 1.443.000 za Izrael; letal za 4.689.000 funtov za Egipt in 1.372.000 funtov za Izrael. Egipčanom so mnogo orožja (menda za 200 milijonov dolarjev) dobavili tudi Rusi. V zadnjem času pošilja Sovjetska zveza ba je tudi Siriji mnogo orožja.

ANGLEŠKI MINISTAR ZA TRGOVINO je v parlamentu navedel naslednje podatke o izvozu orožja v Egipt in Izrael v času od 1951 do 1956: vrednost izvoza eksplozivnih snovi 1.171.000 funtov (funt velja okoli 1700 lir) za Egipt, 444.000 funtov za Izrael; orožja za 3.193.000 funtov za Egipt in 1.443.000 za Izrael; letal za 4.689.000 funtov za Egipt in 1.372.000 funtov za Izrael. Egipčanom so mnogo orožja (menda za 200 milijonov dolarjev) dobavili tudi Rusi. V zadnjem času pošilja Sovjetska zveza ba je tudi Siriji mnogo orožja.

ANGLEŠKI MINISTAR ZA TRGOVINO je v parlamentu navedel naslednje podatke o izvozu orožja v Egipt in Izrael v času od 1951 do 1956: vrednost izvoza eksplozivnih snovi 1.171.000 funtov (funt velja okoli 1700 lir) za Egipt, 444.000 funtov za Izrael; orožja za 3.193.000 funtov za Egipt in 1.443.000 za Izrael; letal za 4.689.000 funtov za Egipt in 1.372.000 funtov za Izrael. Egipčanom so mnogo orožja (menda za 200 milijonov dolarjev) dobavili tudi Rusi. V zadnjem času pošilja Sovjetska zveza ba je tudi Siriji mnogo orožja.

ANGLEŠKI MINISTAR ZA TRGOVINO je v parlamentu navedel naslednje podatke o izvozu orožja v Egipt in Izrael v času od 1951 do 1956: vrednost izvoza eksplozivnih snovi 1.171.000 funtov (funt velja okoli 1700 lir) za Egipt, 444.000 funtov za Izrael; orožja za 3.193.000 funtov za Egipt in 1.443.000 za Izrael; letal za 4.689.000 funtov za Egipt in 1.372.000 funtov za Izrael. Egipčanom so mnogo orožja (menda za 200 milijonov dolarjev) dobavili tudi Rusi. V zadnjem času pošilja Sovjetska zveza ba je tudi Siriji mnogo orožja.

ANGLEŠKI MINISTAR ZA TRGOVINO je v parlamentu navedel naslednje podatke o izvozu orožja v Egipt in Izrael v času od 1951 do 1956: vrednost izvoza eksplozivnih snovi 1.171.000 funtov (funt velja okoli 1700 lir) za Egipt, 444.000 funtov za Izrael; orožja za 3.193.000 funtov za Egipt in 1.443.000 za Izrael; letal za 4.689.000 funtov za Egipt in 1.372.000 funtov za Izrael. Egipčanom so mnogo orožja (menda za 200 milijonov dolarjev) dobavili tudi Rusi. V zadnjem času pošilja Sovjetska zveza ba je tudi Siriji mnogo orožja.

ANGLEŠKI MINISTAR ZA TRGOVINO je v parlamentu navedel naslednje podatke o izvozu orožja v Egipt in Izrael v času od 1951 do 1956: vrednost izvoza eksplozivnih snovi 1.171.000 funtov (funt velja okoli 1700 lir) za Egipt, 444.000 funtov za Izrael; orožja za 3.193.000 funtov za Egipt in 1.443.000 za Izrael; letal za 4.689.000 funtov za Egipt in 1.372.000 funtov za Izrael. Egipčanom so mnogo orožja (menda za 200 milijonov dolarjev) dobavili tudi Rusi. V zadnjem času pošilja Sovjetska zveza ba je tudi Siriji mnogo orožja.

ANGLEŠKI MINISTAR ZA TRGOVINO je v parlamentu navedel naslednje podatke o izvozu orožja v Egipt in Izrael v času od 1951 do 1956: vrednost izvoza eksplozivnih snovi 1.171.000 funtov (funt velja okoli 1700 lir) za Egipt, 444.000 funtov za Izrael; orožja za 3.193.000 funtov za Egipt in 1.443.000 za Izrael; letal za 4.689.000 funtov za Egipt in 1.372.000 funtov za Izrael. Egipčanom so mnogo orožja (menda za 200 milijonov dolarjev) dobavili tudi Rusi. V zadnjem času pošilja Sovjetska zveza ba je tudi Siriji mnogo orožja.

ANGLEŠKI MINISTAR ZA TRGOVINO je v parlamentu navedel naslednje podatke o izvozu orožja v Egipt in Izrael v času od 1951 do 1956: vrednost izvoza eksplozivnih snovi 1.171.000 funtov (funt velja okoli 1700 lir) za Egipt, 444.000 funtov za Izrael; orožja za 3.193.000 funtov za Egipt in 1.443.000 za Izrael; letal za 4.689.000 funtov za Egipt in 1.372.000 funtov za Izrael. Egipčanom so mnogo orožja (menda za 200 milijonov dolarjev) dobavili tudi Rusi. V zadnjem času pošilja Sovjetska zveza ba je tudi Siriji mnogo orožja.

ANGLEŠKI MINISTAR ZA TRGOVINO je v parlamentu navedel naslednje podatke o izvozu orožja v Egipt in Izrael v času od 1951 do 1956: vrednost izvoza eksplozivnih snovi 1.171.000 funtov (funt velja okoli 1700 lir) za Egipt, 444.000 funtov za Izrael; orožja za 3.193.000 funtov za Egipt in 1.443.000 za Izrael; letal za 4.689.000 funtov za Egipt in 1.372.000 funtov za Izrael. Egipčanom so mnogo orožja (menda za 200 milijonov dolarjev) dobavili tudi Rusi. V zadnjem času pošilja Sovjetska zveza ba je tudi Siriji mnogo orožja.

ANGLEŠKI MINISTAR ZA TRGOVINO je v parlamentu navedel naslednje podatke o izvozu orožja v Egipt in Izrael v času od 1951 do 1956: vrednost izvoza eksplozivnih snovi 1.171.000 funtov (funt velja okoli 1700 lir) za Egipt, 444.000 funtov za Izrael; orožja za 3.193.000 funtov za Egipt in 1.443.000 za Izrael; letal za 4.689.000 funtov za Egipt in 1.372.000 funtov za Izrael. Egipčanom so mnogo orožja (menda za 200 milijonov dolarjev) dobavili tudi Rusi. V zadnjem času pošilja Sovjetska zveza ba je tudi Siriji mnogo orožja.

ANGLEŠKI MINISTAR ZA TRGOVINO je v parlamentu navedel naslednje podatke o izvozu orožja v Egipt in Izrael v času od 1951 do 1956: vrednost izvoza eksplozivnih snovi 1.171.000 funtov (funt velja okoli 1700 lir) za Egipt, 444.000 funtov za Izrael; orožja za 3.193.000 funtov za Egipt in 1.443.000 za Izrael; letal za 4.689.000 funtov za Egipt in 1.372.000 funtov za Izrael. Egipčanom so mnogo orožja (menda za 200 milijonov dolarjev) dobavili tudi Rusi. V zadnjem času pošilja Sovjetska zveza ba je tudi Siriji mnogo orožja.

ANGLEŠKI MINISTAR ZA TRGOVINO je v parlamentu navedel naslednje podatke o izvozu orožja v Egipt in Izrael v času od 1951 do 1956: vrednost izvoza eksplozivnih snovi 1.171.000 funtov (funt velja okoli 1700 lir) za Egipt, 444.000 funtov za Izrael; orožja za 3.193.000 funtov za Egipt in 1.443.000 za Izrael; letal za 4.689.000 funtov za Egipt in 1.372.000 funtov za Izrael. Egipčanom so mnogo orožja (menda za 200 milijonov dolarjev) dobavili tudi Rusi. V zadnjem času pošilja Sovjetska zveza ba je tudi Siriji mnogo orožja.

ANGLEŠKI MINISTAR ZA TRGOVINO je v parlamentu navedel naslednje podatke o izvozu orožja v Egipt in Izrael v času od 1951 do 1956: vrednost izvoza eksplozivnih snovi 1.171.000 funtov (funt velja okoli 1700 lir) za Egipt, 444.000 funtov za Izrael; orožja za 3.193.000 funtov za Egipt in 1.443.000 za Izrael; letal za 4.689.000 funtov za Egipt in 1.372.000 funtov za Izrael. Egipčanom so mnogo orožja (menda za 200 milijonov dolarjev) dobavili tudi Rusi. V zadnjem času pošilja Sovjetska zveza ba je tudi Siriji mnogo orožja.

„Splošna plovba“ = drugo največje jugoslovansko plovno podjetje

Ladjeve Splošne plovbe v Piranu se je te dni pomnožilo za novo enoto — »Zelengoro«, ki obsega 7.071 brutogrejskih ton (10.190 ton nosilnosti). Naj ob tej priložnosti navedemo nekaj podatkov o naglem razvoju tega plovnega podjetja, ki je danes po svoji tonazi drugo v Jugoslaviji (19%) vsega ladjevja), to je takoj za Jugolinijo na Reki.

Od skromnih začetkov — konec leta 1954 je Splošna plovba imela samo »Gorenjsko« (873 brt), »Rog« (7.147 brt) in »Martina Krpana« (398 brt) — se je njeno ladjeve naglo razvilo, tako da obsega tonaza danes že 48.422 brutogrejskih ton. Ladjeve dolge plovbe razpolaga s 47.139 brt (73.773 t nosilnosti), ladjeve velike obalne proge 398 (525 t nosilnosti) in male obalne plovbe 730 brt (1020 t nosilnosti). Poleg tega ima Splošna plovba še šest potniških čolnov z zmogljivostjo 50-110 potnikov, ki opravljajo službo ob slovenski obali.

Po decentralizaciji Jugolinije je bilo Splošni plovbi dodeljenih 5 ladij, in sicer: »Ljubljana« (4.478 brt), »Neretva« (3.993 brt), »Biba« (5.092 brt), »Kornat« (5.283 brt). Splošna plovba še ni prevzela ladje »Dubrovnik« (9.700 brt). Iz lastnih sredstev je podjetje nabavilo še ladji »Pohorje« (7.307 brt) in »Zelengoro« (7.071 brt) ter zamenjalo »Goričko« s sodobnejšo ladjo (5.937 brt).

Pri ladjeladnici »Uljanik« v Pulju je Splošna plovba nedavno naročila tri tramperje z nosilnostjo po 10-12.000 t.

GOSPODARSKE VESTI IZ SLOVENIJE

Ljubljana, nov. 1956
Trgovine »non stop«, ki se v zadnjem času vedno pogostje pojavljajo v Ljubljani, so nastale iz potrebe časa. So to trgovine, ki odpirajo svoje lokale že zelo zgodaj, nekatere že ob 6 uri zjutraj, in jih imajo odprte tudi do 21 ure. Prav zjutraj in v popoldanskih urah ima delovni človek največ prilike, da si nabavi vsakodnevne potrebščine pa tudi razno drugo blago. Človek bi mislil, da si ljudje pač ne kupujejo blaga ali čevljev v večernih urah in da se torej poslovanje takih trgovin v tem času ne izplača. Pa ni povsem tako. V Nazorjevi ulici, kjer so skoraj vse trgovine urejene po sistemu »non stop«, so napravili nekakšno anketo in pri tem ugotovili, da niso samo trgovine z živil in tem času dobro obiskane, temveč tudi take, ki prodajajo blago za dolgotrajno porabo. Tudi razno blago, čevlje, klobuke i. dr. kupujejo ljudje v tem večernem času. Posebno pa se pohvalijo drogerije in cvetličarne z obilnim obiskom v večernem času. Ta nova ureditve prodajnega časa se je torej za trgovine obnesla, ugodna pa je tudi za potrošnike, posebno samske, ki po dnevu nimajo časa za nakup.

V Ljubljani je izšel »Gospodarski adresar LRS«, ki je bil res že zelo potreben za vse poslovne ljudi in gospodarske organizacije doma in tudi v tujini. Posebno jugoslovanski konzulati in trgovska zastopstva v inozemstvu so pogrešali tak priročnik za hitro ugotavljanje naslovov slovenskih podjetij, ki prodajajo industrijske proizvode, pol izdelkov, surovine in prideleke po inozemskih tržiščih. Adresar je izšel v zalozbi »Nove proizvodnje« v Ljubljani in velja 4500 din. Kdor bi ga hotel naročiti, naj piše na naslov: »Nova proizvodnja«, Ljubljana, Trubarjeva cesta 15, poštni predal 407. Vsako leto nastale spremembe v naslovih bodo izšle v posebnem natisk, ki bo priložen »Gospodarskemu koledarju«.

V Sloveniji, deželi čebule, se bojimo, da bo letos primanjlovala čebula. Znanost je, da na Stajerskem, v Prekmurju in drugih krajih, pridelajo obilo luka (čebule), saj so tam cele pokrajine, kjer se kmetje bavijo izključno s pridelovanjem čebule; to so tako imenovani lukarji. Iz teh krajev se vsako leto izvozi ogromno čebule in kmetje so skoraj živeli edino od prodaje tega prideleka. Letočinna letina pa je precej slaba, površ pa je vmes še špekulacija in tako je prišlo, da je čebula v Ptuj in Mariboru po 90 do 100 dinarjev za kilogram, torej dražje kakor v Ljubljani. Tudi v Vojvodini odkupujejo razno trgovska podjetja čebulo po 90 din, kar je znak, da se bo v kratkem še bolj podražila. Zveza trgovinskih zbor-

nic v Beogradu je zato sklenila, da bo nakupila na Holandskem določeno količino čebule, ki je dobre kakovosti in tudi dobro prezimi. Cena bo primerna, pa jo bodo prodajali na debelo po 50 din, na drobno pa največ po 60 din za kilogram. Sklenili so tudi pogodbo za uvoz čebule iz Egipta za kakih 2000 ton. S tem upajo, da bo kriza potreba po čebuli na domačem trgu.

Pri nas se dosti razpravlja o uvozu nekaterih predmetov za široko potrošnjo. So to predmeti, katerih cena je nižja od naših, poleg tega pa so tudi boljše kakovosti. Posebno pri nekaterih izdelkih je cena in kakovost mnogo primernejša kakor pri domačih. Naj navedemo samo en primer! Plastiči za kolesa veljajo od 470 do 520 din za komad, postavljeni na mejo, domači plastiči pa 850 din. Prav tako je tudi z nekaterimi drugimi predmeti, kakor so n. pr. domači mopedi, ki stanejo 125.000 din, medtem ko je cena motorjev Quickly 55.000 din, postavljeni na mejo. Domači proizvajalci si bodo morali iz teh dejstev napraviti potrebni zaključek, da pač ni mogoče prodajati izdelkov po kakršni koli ceni, temve

vestnik

SLOV. GOSPODARSKEGA ZDRUŽENJA

Nove določbe za obrtniška podjetja na Tržaškem

Republiški zakon z dne 27. 7. 1956 št. 860 in ukaz predsednika republike z dne 23. 10. 1956 št. 1202, ki sta bila z odlokom št. 365, 9. novembra raztegnjena na Tržaško ozemlje, določata novo pravno ureditev za obrtniška podjetja. Člen 2 omenjenega republiškega zakona št. 860 in odloka št. 352 z dne 30. 10. 1956, vladnega komisarja ukinjata odlok št. 125 z dne 4. 4. 1955, katerega je bil izdal vladni generalni komisar in ki se nanaša na ureditev obrtništva na tujakšnem ozemlju. Novi predpisi določajo ustanovitve pokrajinske obrtniške komisije, katero bodo sestavljali tudi voljeni obrtniki, in sicer devet. Te bodo volili vsi lastniki obrtniških podjetij, ki izpolnjujejo naslednje pogoje:

- a) imeti morajo vse pogoje za priznanje kvalifikacije obrtnika, ki jih določajo členi 1, 2, 3, 4, 6 zakona št. 860;
- b) vpisani morajo biti v volilne spiskne za upravne volitve neke občine na tujakšnem ozemlju (ta pogoje se nanaša na mladotnike);
- c) ki lahko dokažejo, da so izvrševali obrtniški poklice še pred 24. oktobrom 1954;
- d) predložiti morajo posebno prošnjo komisariatu za stalni spisek obrtnikov za vpis v listo volivcev v roku, ki ga določa zakon.

V zvezi s temi novimi navodili poizva prefekturini komisariat za stalni spisek obrtnikov vse obrtnike, ki izpolnjujejo omenjene pogoje, da predložijo

jo prošnjo za vpis v volilno listo do 15. februarja 1957. Prošnjo je treba napisati na navadnem papirju. Podpis mora overovati županstvo ali notar, in to na obrazcih, ki jih lahko obrtniki prejmejo pri Zbornici za trgovino, industrijo in kmetijstvo — Urad komisariata za stalni spisek obrtnikov. Prošnjo lahko predložijo osebno ali po pošti s priporočenim pismom ali pa tudi po svojem občinskem uradu ali tudi po Zbornici za industrijo in trgovino.

DRAGINJSKA DOKLADA ZA DECEMBER-JANUAR

Draginjska doklada za delavce in nametnece v trgovini in industriji za december-januar ostane ista kot za prejšnje mesece, ker so ugotovili, da je ostal življenjski indeks nespremenjen.

POSLOVNI KOLEDAR ZA DECEMBER

Do 5. decembra morajo proizvajalci in gostisti sodavice, naravne in umetne mineralne vode, leda in sveže ribe plačati davek na poslovni promet za prodajo tega blaga izvršene prodajalcem na drobno v mesecu novembru 1956.

Do 10. decembra morajo trgovci, po pravilnicah, trgovski zastopniki in prodajni agenti za radio-električne aparate in material predložiti koncesionarnemu zavodu za radijske oddaje polepisnika prejemkov in izdati teh aparatov in materiala v mesecu novembru 1956.

Do 10. decembra morajo delodajalci predložiti Zavodu za soc. skrbstvo izpolnjene obrazce za mesec november in nakazati znesek dolgovanih prispevkov.

NOVI ODLOKI

Odlok št. 353 z dne 2. 11. 1956 določa razglednost na tujakšnem ozemlju republiški zakon z dne 26. nov. 1953 št. 877 (odobritve trinitrajne mesečne pokojnine vpojenecem, ki prejemajo pokojnino od zavodov za soc. skrbstvo).

Odlok št. 355 z dne 2. nov. 1956, ki določa oblike in druge posebnosti nekaterih vrst kolkov »Industria e Commercio«, s katerimi se plačuje davek na poslovni promet, davčine in pridustanove »Ente nazionale per la protezione degli animali«, kolkov na borzne zaključke in kolkov na uteži, mere in žige in kolkov za radijske sprejemnike in njihove sestavne dele.

Odlok št. 356 z dne 2. nov. 1956, ki razteza odlok predsednika republike z oktobra 1954 in se nanaša na dovoljenja za začasni uvoz.

Odlok št. 362 z dne 6. nov. 1956, ki razteza odlok predsednika republike z dne 27. oktobra 1954, in določa novi kompenzacijski koeficient za uvoz svinjske masti, vključno tekoče svinjske masti iz Francije.

TRI SMRTI

Dne 9. nov. je umrl naš član Rodica Viktor, mizarški mojster. Pogreba se je udeležil v imenu odbora združenja upravni tajnik ter številni naši člani in poklicni tovaršiji pokojnega.

Dne 22. novembra je umrl dr. Josip Oblak, sodniški svetnik v pokouju, oče dr. Stanislava Oblaka, člana našega odbora.

Dne 24. novembra je pa umrl Franc Zafred, oče Marijana Zafreda, dolgoletnega člana našega odbora.

GRADBENO PODJETJE »E. MAIONICA & FIGLI S. a. r. l.« je začelo v stečaj. Podjetje gradi dve stavbi: nebotičnik v Carduccijski ulici in stavbo v Ul. Settefontane. Stečaj je bil proglašen samo v zvezi z nebotičnikom. Vzroke je iskati v previsokih stroških, ki jih je podjetje imelo pri gradnji temeljev; nameravali so namreč zgraditi 18-nadstropno stanovanjsko hišo in so sorazmerno tudi projektirali ter zgradili temelje. Ponejze so jim oblasti prepovedale zidati nad 13. nadstropjem.

Druška neprilika, ki je pripomogla k stečaju, je bila dobava rubejev. Te je naročilo podjetje pri družbi Kraftmetal, ki pa je prenehala obratovati in se ni vrnila 21 milijonov, ki jih je prejela od podjetja Maionica kot predjem. Od vseh 31 stanovanj je sedaj razprodanih že 26. Lastniki so se vplačali 60 — 80% vrednosti in se sedaj prizadevajo, da bi po možnosti rešili položaj izven pravnega postopka.

Pomorstvo

JUGOSLOVANSKE LADJE

JUGOLINJA, »Solina« je priplula 5. novembra iz Kalamata, izkrcala 1475 t južnega sadja in odplula istega dne na Reko. »Triglava« je priplula 6. nov. z Reke, izkrcala 400 t krompirja ter odplula 7. nov. v Zdanov. »Makedonija« je priplula 8. nov. z Reke, vkrcala 196 t in odplula v Dubrovnik, istega dne. »Sarajev« je priplula 8. nov. z Reke, izkrcala 1185 ton jermene in odplula 9. nov. v Zdanov. »Cerna Gor« je priplula 12. nov. iz Neaplja izkrcala 146 t in odplula 13. nov. na Reko. »Rijeka« je priplula 15. nov. iz Splita, izkrcala 379 t, vkrcala 245 t in odplula 16. nov. na Reko. »Vojvodina« je priplula 24. nov. z Reke, vkrcala 1536 kub. metrov lesa in 6, ton blaga ter odplula 24. nov. v Dubrovnik.

JADROLINJA, »Pelješca« je priplula 6. nov. v Reko, izkrcala 121 t, vkrcala 16 t in odplula 6. nov. v Pulj. »Lastovo« je priplula 13. nov. z Reke, izkrcala 108 t, vkrcala 4 t in odplula 13. nov. v Pulj. »Pelješca« je priplula 20. nov. z Reke izkrcala 138 t, vkrcala 16 t in odplula 20. nov. v Pulj. »Lastovo« je priplula 27. nov. z Reke, izkrcala 173 t, vkrcala 150 ton in odplula 27. nov. v Pulj.

IZREZEN SKOK POMORSKIH PREVOZNIK. Prevoznice za prevoz mineralnega olja iz Ras Tanuraha do Hamburga so v jeseni 1955 znašale 31,59 mark, poleti 1956 so se dvignile za 160 odst, in sicer na 82 mark; letos septembra so že znašale 95 DM. V zadnjem času so poskočile na 134 mark, v primeru potovanja okrog Južne Afrike kar na 200 mark. Prevoznica za petroleje iz Karibskega morja do Hamburga znaša 81 DM.

Obširnim dvoriščem, ki kljub nekdanji vojaški zasedbi, še vedno zasluži ime parka, visoka lega s krasnim razgledom na mesto, prostor za igre in telovadbo na prostem, vse to je prav idealno za mladino, ki se v šolah pripravlja za bodoče življenje. A to še ni vse, to so, čeprav potrebne in koristne, vendar le materialne ugodnosti, mnogo važnejši so duševni zakladi, s katerimi se dijak obogati v dijaškem domu.

Srednja šola je danes tako prenapravana z učno snovjo, da je primorana zanemarjati vzgojo, doma pa se dijaki preradi razvadijo in nimajo priložnosti, da bi si pridobili obzirnosti, spoštovanja do drugih ljudi in uvaževanja tuje mnenja, kar odlikuje dobro vzgojenega človeka od surovega prostaka.

Pobivanje v dijaškem domu je tako rekoč že samo ob sebi vzgojno; kakor hitro stopi dijak v dijaški dom, se lahko reče, da je že stopil v življenje. Skupno prebivanje s sovrstniki, skupni obedi, učenje kulturne prireditve in šport, vse to vpliva na pravilno oblikovanje mladeničev v bodoče koristne člane človeške družbe. Prebivanje v dijaškem domu je za mlade ljudi tako koristno, da bi tudi taki dijaki, ki živijo pri svojih starših morali vsaj nekaj let preživeti v družbi svojih sovrstnikov v dijaškem domu, da bi bila njih vzgoja popolna in dovršena.

Kar sem opisal, dokazuje veliko važnost te ustanove za našo ljudstvo na Tržaškem ozemlju. Dobro bi bilo, da bi si marsikdo ogledal tržaški Slovenski dijaški dom, se prepričal o njegovi vlogi v našem življenju in žrtval, kolikor mu je mogoče, da bi se dijaški dom še bolj razvijal in okreplil.

Drago Godina

Test in trije tuji politiki

Ameriška poslanica v Rimu Clara Boothe Luce se torej ne vrne več na svoje mesto. V Rim pride za poslaničnega Jamesa Davida Zellerbacha, ki pripada ameriškim poslovnim krogom ter je od 1. 1948 do 1950 vodil ameriško odposlanstvo za gospodarsko pomoč (Marshallov plan) v Rimu. Poveljniki evropskih čet Atlantske zveze (NATO) gen. Gruenther je izročil svojo oblast ameriški letalski komandi generalu Norstadu. Predsednik angleške vlade in Churchillov miljenec Anthony Eden se je odpeljal iz Londona na Jamajko na zdravljenje. Pravijo, da je njegova bolezen bolj diplomatska kakor telesna. Umaknil se je pod pritiskom konservativcev, ker je zavozil angleško zunanjo politiko z napadom na Egipt v veliko zagoto. Pod pritiskom Američanov in Rusov bo Anglija morala umakniti svoje čete iz Egipta; tega ukaza pa ne bi rad dal prav Eden, ki je dvignil meč.

Zanimivo je, da so vsi ti tuji politiki v »nemnosti« igrali važno vlogo pri reševanju tržaškega vprašanja. Gospa Luce je v kritičnem trenutku, ko je vse kazalo, da bo v Trstu ostalo vse pri starem, dala po svojih neposrednih zvezah z Eisenhowerjem pobudo za končno sedanje rešitev tržaškega vprašanja. Italijanski tisk je zaradi tega ni mogel dovolj prehladiti. Pred meseci je še sama prišla v Trst po neznanih poslih. Gen. Gruenther se je mudil v Rimu v tistih jesenskih dnevih 1. 1953, ko je predsednik Zbala postal čete na mejo; ko so se zbrale čete na drugi strani je Gruenther izjavil, da bodo čete NATO nastopile proti jugoslovanskim, ako bi prišlo do spopada. Anthony Eden je kot zunanji minister odločno branil noto, s katero sta angleška in ameriška vlada sporočili italijanski, da bosta čono A izročili v upravo Italiji.

Tudi letos so se naše šole, zlasti srednje, začele z motnjami; reden pouk bi se moral začeti na nižjih srednjih šolah v začetku, na višjih šolah pa sredi oktobra. Zaradi premestitve šolnikov, ki se izvršijo vsako leto — nekateri poučujoči zdaj kar na treh šolah istočasno — nastanejo težave z urniki. Rešitev je bila edino v tem, da so imele šole prvih štirinajst dni skrčen pouk. Nato je nastopila prva redna vsakoletna motnja, da imajo namreč dijaki že po 14 dneh že tako okrnjenega pouka takega nekaj dni počitnice. Dijaki se seveda vselej, da imajo od 1. do 4. novembra prosto. Tem dnem so se letos pridružili še svetovnopolični dogodki in dijaki višjih razredov, ki že vidijo tudi čez meje domačega praga, so zapuščali šole in šli na ulico, pač po zgledu svojih tovaršev križem sveta in domačega Trsta. Vse to so motnje po višji sili. Poglejmo se nekaj čisto naših:

Večne težave na slovenskih šolah

Letošnje šolsko leto je na slovenskih šolah v znamenju poizkusa novih učnih načrtov. Ti so popolnoma odnesli iz nižje gimnazije, klasične gimnazije in učiteljskega učenja jezika. Na višji realni gimnaziji je postal tuj jezik neobvezen, a na trgovski akademiji je še obvezen le en sam tuj jezik. Namesto, da bi vpeljali učenje tujega jezika tudi na strokovne šole — kar je javnost zahtevala — so napravili prav nasprotno in ukinili oziroma skrčili tuj jezik še tam, kjer je bil. Protestirali so šole, starši, ravnateljstva in šolski sindikati, a uspeh je menda za zdaj le ta, da so na pristojnih mestih potrdili prejem zadnjih vlog. Učenje tujih jezikov, zlasti nemščine, je v Trstu nujno. Trst je važno prometno, trgovsko in turistično mesto, kjer sreča tujca v vsaki ulici in vsakom lokalno. Zato bi učenje tujih jezikov morali prav v Trstu pospeševati.

Obširno je prizadeta tudi zgodovina. Doslej so se učenci nižjih šol učili zgodovine starega veka ter narodno zgodovine srednjega in novega veka in jo navezali na občo zgodovino, v kolikor so tudi svetovni dogodki imeli odmeva na slovensko zemljo in med Slovenci. V višjih razredih pa je bila na programu obča zgodovina. Nove učni načrti sicer pušajo v miru zgodovino starega veka, a znatno spreminjajo program srednjega in novega veka. Tu nastaja vprašanje, kako naj učence nižje gimnazije ali strokovnih šol v štirih ali celo samo treh tedenskih urah, ki so določene za zemljepis in zgodovino skupaj, predela in obvlada ne le slovensko narodno, temveč tudi italijansko in še ostalo občo zgodovino, ki je povezana z italijansko narodno zgodovino srednjega oziroma novega veka? To je v odkritem nasprotju z določbami Posebnega statuta londonskega spo-

Velik pomen toplote v čebelnem panju

V rastlinstvu in v živalstvu, kakor tudi v mrtvem stvarstvu lahko postavimo kot temeljno pravilo, da brez toplote ni življenja ni razkrajanja snovi; prav toplota je povzročila, da je vse v svetu v velikem neprestanem gibanju. Starodavni modrijani so rekli po grško »panta rei« ali po latinsko »cuncta fluunt«. Brez toplote ni rahlega gibanja ne v majhnih vetrčih ne v silnih orkanih in tudi ni ne rahlih valčkov ne silnih valov in neizmernih oceanov.

Tako je tudi ves razvoj čebelnega življenja odvisen od toplote, seveda vedno v pravih mernih in mejah. Za čebelarja je važno, da se čebele lepo razvijajo in da ima na rojih, medu in vosku zadovoljiv dohodek. Do tega pa pomaga toplota v čebelnjaku in v panju. Toplota pospešuje razvoj čebel in s tem večji donos meda in voska ter po drugi strani manjšo uporabo meda za čebelno življenje in za vzdrževanje potrebne gorkote v panju, za odrejo čebelnega naraščanja in za vnetenje (ventilacijo) nektarja, to je za dozorevanje meda. Da to dosežemo, nam je potrebno, da sta čebelnjak in panj dobro in namenu ustrezno zgrajena tako, da omogočata zadržanje toplote pozimi in ohlajanje v poletnih tednih.

Čebelnjak naj bo postavljen pravi vzhodu (zidan ali lesen) ter naj ima v ožadju okna in vrata na obeh koncih. Okna in vrata se morajo dobro in tesno zapirati. Čebelnjak naj bo na zavetnem mestu v primeri oddaljenosti od prometa, na mirnem prostoru, kjer ni smradijave vode ali makuže. Panj pa naj bo dobro izdelan; trpežen mora biti za prevažanje in se dobro zapirati, da lahko združuje toplotu. Mrežasta okna in vrata omogočajo v vročih poletnih tednih potrebno ohlajanje. Panj, ki je najbolj trdno napravljen in ustreza vsem potrebam, je »naš panj«, to je A.2. — Alberti-Znidaršičev panj.

SOLSKI PROSTORI

Šolski prostori so stara bolečina slovenske šole. Medtem ko je za osnovne šole stanje skoraj normalno, zlasti glede na to, da bodo zgrajena šolska poslopja na Opčinah, Sesljanu, Genovljah, Stivanu in Zgoniku, pa ostaja še vedno odprto vprašanje prostorov za višjo realno in klasično gimnazijo in pa delavnice na strokovni šoli v Rojani.

Višja realna gimnazija s klasičnimi vzprednicami je še deset let stiska v stanovanjskih prostorih v Ulici starega lazareta. Vse obljube, da bo dobila vsaj izpraznjene prostore učiteljskih, ki se je pred štirimi leti izselilo k Sv. Ivanu, so ostale res samo obljube. Pokrajinska uprava, ki bi morala za to skrbeti, se mnogo zato ne zmeni. Ne zamera se za današnje razmere niti, da bi poiskala kaj bolj primerne za šolo. Slovenski pokrajinski svetovalci bi morali sprožiti tudi to vprašanje, da se ga končno lotijo na pristojnem mestu.

Se večje težave ima mizarstva in mehanika delavnica v Rojani. To kar imajo na tej šoli za delavnice sploh niso delavnice, ampak ograjen hodnik. Do nastopa električnih in plinskih peči sta se v glavnem razvil dve obliki peči na tradicionalno gorivo, ločena in zvezna. Nobena pa ne združuje v sebi vse lastnosti, ki jih imamo za idealne pri sodobni peči. Ločena peč se počasi greje, oddaja pa enakomerno toploto, in to precej dolgo, ker jo le počasi izžareva. Zaradi relativno velike površine povzroči zadostno kroženje zraka, ki tako napolni tudi oddaljene kotičke tudi večjih prostorov. Zaradi precej nerodnega postavljanja in precejšnje uporabe goriva so graditelji po-

Novodobni umni čebelarji, ki so spoznali in domeli pomembnost toplote za uspevanje čebel (v Ameriki, Franciji, Italiji, Nemčiji in Jugoslaviji) so začeli ogrevati v spomladanskem času posamezne panje s primerno zamreženimi električnimi žarnicami. Uspeh je neverjetno zadovoljiv in pospešuje nagel razvoj čebelnih družin, seveda, če imajo zadostno zalogo naravnega meda ali če jih čebelar redno hrani z razredčenim medom, sladkorjem, s sadnimi sokki ali z mešanico vseh teh hranil. Pomnite, čebelarji, da je za razvoj čebel spomladi silno dobro in koristno, če dobivajo s pitanjem zadostno količino vode, da jim je ni potrebno dodati od zunaj; to povzroča zmanjšanje toplote v panju, ko ga veliko število čebel mora zapuščati, da gre iskat vodo.

Stari čebelarji, kakor nadeučitelj Fr. Golja v Založah pri Dornbergu, Fele v Ribemkeru (danasnjem Braniku), nadeučitelj J. Vodopivec v Kamnjah in drugi so v svojih preprostitih čebelnjakih poskrbeli za ohranitev toplote v panjih pozimi in spomladaj tako, da so dobro vskladene panje (tesno drug poleg drugega) pokrili s plattami ali vrečami in jih založili na vrhu in od zadaj z veliko stlačeno množino hrastove in kostanjevega in drugega nastila ter suhe trave. Ta nastilj, ki je bil kolikor toliko vlažen, je dober stlačen, povzročil z nekakim »kuhanjem« ali fermentiranjem precejšnjo toploto, ki je ugodno vplivala na čebelni razvoj v panju, tako da so imeli prve rože že okoli polovice meseca aprila in so ta veselje dogodke naznanili svetu z objavo v gorški »Soči«.

V panjih A.2. lahko zdržiš gorkoto, če založiš vališče odzadaj in meditščje zgoraj s časopisnim in drugim papirjem in da na dadej pritisneš slamnate blazinice, v vališču pa še zoziš ali

Te lahko sprejmejo največ 15 učencev. Razredi v Rojani pa štejejo, zlasti prvi in tretji, nad trideset učencev. Ker toliko učencev ne more istočasno v delavnico, je pouk ročnih del skrčen kar na polovico! O nezadostni in revni o premil delavnici v Rojani in na Opčinah, Dolini in Nabrežini pa niti ne govorimo, ker nas niti gluhe in prazne stene ne poslušajo. Medtem ko dobivajo italijanske šole vedno lepše prostore in sodobnejšo opremo, so slovenske šole prava Pepelka in sirota Jerica, katerim je namenjen le kruh s pepela.

NATRPANI RAZREDI

Ko smo že pri prostorih, naj še omenim premočne razrede na nekaterih šolah. V tem pogledu najbolj trpe nižja gimnazija, trgovska strokovna šola pri Sv. Ivanu in industrijska strokovna šola v Rojani.

Kako naj danes zaradi didaktičnega evangelija, ki ga oznamajo tudi v uradni strani, še razumemo, da določba o delitvi razredov ne velja v enaki meri tudi za slovenske šole. In vendar tako. Določbe so jasne! Če je na nižji gimnaziji v nekem razredu nad 30 učencev, se razred deli. Torej se lahko deli, če jih je že 31. In če jih je 96 pomeni, da morajo biti 4 oddelki in ne samo trije, kot je to določil tržaški šolski skrbnik. Tako so učenci natlačeni v tesnih sobah od oken do stene ter od table do zadnjih sten, kjer vse plašči in dežniki. Kje so sedaj higienске določbe o kubaturah zraka, o odmaknjenosti od peči in parnih radiatorjev, o individualnem prostoru za vsakega učenca itd.?

....ks.

Sodobne peči grejejo poceni

Do nastopa električnih in plinskih peči sta se v glavnem razvil dve obliki peči na tradicionalno gorivo, ločena in zvezna. Nobena pa ne združuje v sebi vse lastnosti, ki jih imamo za idealne pri sodobni peči. Ločena peč se počasi greje, oddaja pa enakomerno toploto, in to precej dolgo, ker jo le počasi izžareva. Zaradi relativno velike površine povzroči zadostno kroženje zraka, ki tako napolni tudi oddaljene kotičke tudi večjih prostorov. Zaradi precej nerodnega postavljanja in precejšnje uporabe goriva so graditelji po-

vzpostavi kroženje zraka, ki se enakomerno ogreva. Tudi termofonske radiatorje postavijo v pravilno grajenih stanovanjskih pod okna, ne morda zato, ker so tam manj napoti, temveč zato, da se hladni zrak, ki neizbežno sili skozi okna sproti ogreva in tako ogret zakroži v prostoru.

Nova peč, ki sem jo videl ima napravo, ki omogoča takšno kroženje zraka med stenami, ki so vgrajene v sami peči. Princip je dokaj preprost, takorekoč pravo Kolumbovo jajce. Ze složno so v rabi električne peči, ki imajo

stisne čebele s pregrajalno desko na 6 ali 7 satnikov.

Čebele in zalega se hranijo z medom, pelodom (cvetnim prahom) in z vodo, in sicer uporabljajo najmanjše količine teh snovi. Čebele so silno štedljive s svojo medeno zalogo. Med je zanje hranilo in kurivo. Čebele znajo čudovito smiselno uravnarjati toploto v panju. Po potrebi jo dvigajo ali zmanjšujejo ali jo držijo dalje časa na isti ravni. Če so panji dobro zgrajeni in kolikor je mogoče preprečujejo dostop mrazu v notranjost, a imajo zadostno količino meda, ostanejo čebele žive tudi pri zunanjem mrazu od —20 stop. C in več. Seveda čim nižja je toplota, tem več meda porabi za ohranitev življenja. Prav zato mora čebelar skrbeti, da so čebelnjak in panji topli.

Čebele prezimijo v tesno sklenjeni gruč, ki ima obliko krogle. Ta gruča je navidez mima, a v resnici se giblje tako, da čebele nekako nihajo od središča (kjer je matica) proti zunanjim robovom, da tako omogočajo na periferiji sedečim čebelam, da se umaknejo v notranjost. Če bi gruča ostala negibna, bi polagoma v hudi zimi pomrzle vse čebele od zunanjih robov do središča. Kolikor nimajo čebele zadosti meda za uživanje, napravijo »skok v stran« na zalogo meda in ga prinesejo v gručo. Ko donasajo čebele v panj cvetni nektar, ima le ta približno 80% vode in ga čebele z izhlapevanjem v toplini v panju (do 40 stop. C) zgostijo na specifično težo od približno 138 do 147. Tako tehta liter meda 138-147 dkg. Ko je med zrel in ima približno le 18% vode, ga čebele pokrijejo s tenko plastjo voska. Če ni dovolj toplote v panju, ostane med voden in ne pokrit ter se razsika.

Ko hočemo čebele »zidati«, to je graditi satje s čebelnimi in otrovskimi celicami ali piskerji, zaužijejo čebele zidarice obilno meda in peloda ter se stisnejo v tesno gručico, da povzročijo visoko toploto do 45 stop. C in da začnejo izločati izza sedmih obrobov svojega zadka ali trupa luskinam podobne bele voščne krpice. Le-te predelajo s slino v primerno snov, iz katere delajo čudovito fine in tenke celice. Brez toplote to potrebno delo ne bi šlo. Čebele potrebujejo toploto tudi zato, da pretopijo drevesno smolo (propolis) v zadelavino, s katero zamašijo morebitne špranje ali mreže na okencih in pritrdijo zgornjo latvico okvirov na strop.

TROTI NISO ZAJEDAVCI

Neumna je misel, da so troti v panju le nekaki zajedavci, ki samo žrejo med in ki ne delajo drugega razen oplojevanje matic. Ta misel je kriva. Da so troti potrebni v velikem številu, to čebele in matica dobro vedo, ko spomladi gradijo toliko in toliko trovotine in jo matica zaleže, kolikor more. Troti so bolj razvijati kakor čebele delavke in so v panju kakor ogrevalniki, ker poleg meda uživajo obilno pelodo. Oni razširjajo v panju veliko toplote in s tem sproščajo tisoče čebel, da lahko gredo ven iskat nektarja, peloda, vode in smole ter oplojevati cvetje. Jaz sem čebelaril v stotinah panjev in sem pridelal tudi do 60 stotov meda na leto in moram zapisati, da so panji, ki so imeli mnogo troto, dali največ meda. Dunajska čebelna revija »Bienenvater« je v nekem letniku priobčila mnogo člankov o koristnosti troto in je na 12 mesečnih zvezkih imela napisano geslo »Čuvajte trote! Čebelarji, nistem napisal prav vsega o važnosti toplote v panju, a kar sem napisal zadostuje, da lahko razmisliš o velikem pomenu toplote za dober razvoj čebel in za boljši gmetni odnos na medu, na rojih in na vosku.

Dr. Leopold Böhm

Življenje v Slov. dijaškem domu

Prav ko sem stopil na obširno dvorišče Slovenskega dijaškega doma, na vrhu ulice Michelangelo Buonarroti 31, se je sonce poslovalo od jasnega jesenskega dne. Mraz se je že spuščal na ostanke nekdanjega parka okoli poslopja dijaškega doma in priroda je že sklonila glavo ter se začela pripravljati na svoje nočne sanje. Sonce se je prav toliko skrilo za oblake, ali morda celo za obzore, da so njegovi zadnji žarki mogli okrasiti nebeski svod, posebno na zapadu, na način, ki ga človek lahko občuduje, nikakor pa ga ne more opisati ali naslikati. Kričee barve na zahodu so se proti vzhodu omilile, ugašale in slednjič izginile v sivomodrem mraku. Mesto pod mano pa je bilo zavaljeno v vedno bolj nepozoren pajčolan, in se odmikalo stvarnosti ter se pogrezalo v pravilno priznanje.

Poslopje s parkom (površina zemljišča znaša 3.375 kv. metrov), kjer je danes dijaški dom, je bilo med zadnjo vojno v rokah nemških okupatorjev, ki so seveda gospodarili in njem, kakor se spodobijo okupatorjem in park skoraj popolnoma uničili. Zdaj ga uprava s pomočjo dijakov polagoma spravlja zopet na noge. Deloma so ga spremenili v vrt za zelenjavo in deloma za cvetlično ter v dekorativno grmovje. Glede zelenjave je zadeva približno že rešena, za ostalo pa bo treba še precej dela, ki ga bodo dijaki radi napravili, ako jim bodo prijatelji dijaštva podarili za to potrebne rastline. Predvsem pa se priporočajo za kizanteme.

Se bolj kot sončni zahod me je prijetno iznenadil pogled v zelo lepe in prostrane učilnice. Površina vseh treh učilnic znaša 142 kv. m. Zrak pa je v njih 527 kub. m. V času obeda in večerje se učilnice spremenijo v jedil-

no sobo. Učilnice so v vzvišenem priležju z okni, obnjenimi proti jugu. Kar pa me je toliko razveselilo, niso bile učilnice same, ampak dijaki in dijakinje, ki so tako zbrano in osredotočeno sedeli pri svojih nalogah. Zato se nisem prav nič čudil, ko mi je upravitelj g. Drago Pahor povedal, da se tu di mnogi maturanti, ki sicer ne prebivajo v dijaškem domu, preselijo pred maturato v ta zavod, da se v najbolj primernem ozračju, v prijateljski družbi in miru pripravijo za zrelostni izpit. Pred zadnjo maturato je bilo 22 takih zunanjih maturantov v zavodu.

Rednih dijakov in dijakinj, to je takih, ki imajo v dijaškem domu stanovanje in hrano, je letos 95, zunanjih, ki prihajajo samo na kosilo, pa 35. Nekaj notranjih dijakov je z Goriskega, 5 iz Benečije, ostali pa so s Tržaškega ozemlja. Za hrano in stanovanje plačaš 15.000 lir na mesec. Ako bi vsi dijaki lahko plačevali ta znesek, bi dijaški dom lahko izhajal brez vsake podpore. Letos je en sam, ki to zmore, drugi plačujejo manj in še manj, a nekateri sploh ničesar.

Za nadzorovanje in vodstvo pri učnjenju so nastavljene tri učne moči, dve učiteljici in en učitelj. En učitelj je zaposlen predpoldne, a dva popoldne. Zavod ima tudi diplomirano bolničarico. Vsega nastavljenega osebja je 12; razen štirih že omenjenih še upravitelj, ekonom, kuharica in drugo pomožno osebje.

Dnevi red v dijaškem domu je naslednji: budnica ob 6.30, kava ob 7. in za dijake, ki imajo šolski pouk popoldne, začetek učenja ob 8., medtem ko

so učne ure za dijake z jutranjim šolskim poukom od 3. do 4.30 popoldne ter od 5. do 6.30 zvečer. Po večerji se začne učenje ob 8. in traja do 9. in še dalje, ako je potrebno. Na mojo opazko, da bi bilo bolje, ako bi po večerji počivali, sem dobil odgovor: Seveda bi bilo bolje, toda učno leto je tako kratko in učni program tako prebitan, da so dijaki prisiljeni napeti vse sile, da uspevajo.

Površina vseh spalnih sob znaša 283,5 kv. m. s 1.049 kub. m. zraka. Razen teh je še ena soba za bolnike in ena za bolnice. Ko sem si jih ogledal, sta ležala dva dijaka in ena dijakinja.

Mesečna stanarina z davki vred znaša 89.000 lir in ho na podlagi tozadevnega zakona prihodnje leto zvišana na 106.296 lir. Dijaki imajo svoje domske oddelke, ki skrbijo za kulturne večere in šport. Dijaki doma imo svojo lastno kosilnjo s 70 kokušmi; nekaj zelenjave jim da je omenjeni zelenjavni vrt, ostalo pa kupijo na trgu na debelo, torej nekoliko ceneje kot na drobno. Sadije prinaanjajo, ker jim sredstva ne dopuščajo zadostne nabave, prinašajo pa ga starši sami.

Dijaki dom ni neodvisna ustanova, marveč je oddelek Dijaške matice, ki potroši za dijaški dom otro

Od ustalitve do padanja cen v Jugoslaviji

Prvi ugodni znaki gospodarskih ukrepov

Ljubljana, novembra

Letošnji gospodarski plan je bil v Jugoslaviji sprejet z zamudo. Čeprav so bile smernice, ki jih vsebuje, znane že konec lanskega leta, je zakasnelo sprejetje plana imelo precej neugodnih posledic za gospodarstvo. Gospodarske organizacije so namreč oklevale s proizvodnjo v polnem zamahu, ker jim ni bilo pravočasno znani letošnji gospodarski instrumenti, ki bi lahko bistveno vplivali na smer njihove proizvodnje.

Tako lahko sedaj, ko je večji del leta za nami, ugotovimo za prvo polovico leta, da se planska predvidevanja niso izpolnila in da kažejo podatki v veliki meri sprva pade, kasneje pa je skromen dvig proizvodnje v primerjavah z lanskim letom. Plan je zadal proizvodnim podjetjem nalogo, da dvignejo proizvodnjo v celoti za 10% nad lanskim. Do konca prve polovice leta se je proizvodnja dvignila le za 2%, kakor bomo pozneje videli, je v drugem polletju nastopilo občutno zboljšanje.

Kje so vzroki tako slabega dviga proizvodnje v I. polletju? Enega smo že navedli; ta pa ni niti edini niti najbolj pomemben. Pač pa navajajo kot najvažnejšega velik izpad električne energije zaradi vremenskih razmer, kar je povzročilo izklopitev iz proizvodnje mnogih podjetij za del časa. Velika tovarna dušika v Rušah in Tovarna aluminija v Kidričevu, da ne omenjamo drugih, so bile bistveno prizadete. Nadaljnji vzrok tako skromnega porasta v proizvodnji v prvi polovici leta je tudi preorientacija proizvodnje v številnih podjetjih. Gre namreč za prehod iz proizvodnje investicijskega in reprodukcijskega materiala na proizvode za široko potrošnjo. Po teh namreč vlada v jugoslovanskem gospodarstvu veliko povpraševanje in ponudba tudi iz uvoza ne more kriti vseh potreb. Za preorientacijo proizvodnje pa je potreben določen čas.

Na gibanje proizvodnje je vplival tudi nagel prehod na znižanje investicijskih del in gradenj. Ugotovljeno je, da je bil vpliv tega znižanja, dolocenega po planu zlasti glede gradenj, nepričakovano velik in se je sprva odrazil navedeno znižanje v skoro vseh gospodarskih vejah.

PREOBRT V II. POLETTJU

V drugi polovici leta zapazimo veliko spremembo v dosedanjem razvoju. Ze v juliju, še bolj pa v avgustu se je proizvodnja naglo dvignila in kot kažejo vsi podatki, je ta dvig v septembru še večji. V avgustu je namreč dvig dosegel 14% v primerjavi z lanskim letom. Optimisti računajo, da bo jugoslovanska proizvodnja kljub slabšemu pridelku v kmetijstvu, kar bo zlasti vplivalo na predelovalno industrijo, dosegla letos po planu predvideno 10% zvišanje proizvodnje.

VPRAŠANJE BLAGOVNIH ZALOG

Glavni namen letošnjega družbenega plana je bil dvig proizvodnje v taki meri, da bi se ustvarile zadostne zaloge zlasti blaga, namenjenega široki potrošnji. Doslej je namreč gospodarstvo čutilo pomanjkanje tega, ker ni bilo vsega niti »za sproti«. S tem je bilo tudi zvezano veliko skakanje cen; med potrošniki je bil razširjen strah, da tega ali onega blaga ne bo več na trgu. Danes lahko trdimo, da se v jugoslovanskem gospodarstvu ustvarjajo zaloge, ki že ugodno vplivajo na gospodarstvo, zlasti na cene. Z meseca v mesec kažejo statistični podatki, da se cene ne le ne dvigajo več, temveč je bil v zadnjih mesecih zabeležen celo njihov padec. Čeprav ta ni velik, je vendar značilen, ker kaže indeks cen v zadnjem letu precejšnji ustaljenost. To je vsekakor omembno vredno. Poleg tega cene na malo ne kažejo težnje za dviganje, kar je danes značilno za skoro vse evropske države.

Kljub tem uspehom in znakom ustavitve moramo zabeležiti nekaj pojavov, ki niso v celoti pozitivni in ki jih bo potrebno v bodoče vskladiti, da ne bi bil njihov vpliv prevelik. Znatno se je namreč spremenila struktura proizvodnje v primerjavi s planom. Dočim so nekatere proizvodne veje pokazale porast preko predvidevanj, so druge pokazale nazadovanje. Med temi je bila tudi tekstilna industrija, ki se je v zadnjem času popravila; dalje industrija gradbenega materiala in druge. Posebno je to vprašanje važno za tiste industrije, ki so s svojo proizvodnjo zasle v težave, ker so se jim začele kopičiti zaloge zaradi slabe prodaje. Med temi so zlasti industrije strojev, avtomobilov in druge. Za tekstil je trajala negotovost samo nekaj časa, zaloge so se kopile; položaj pa se je v zadnjem času občutno popravil. Nekateri so dolžili za ta pojav uvoz tekstila, vendar so bili vzroki drugače; saj je bilo doslej uvoženega le malo tekstila. Uvoz tega ne doseže doslej niti 4% domače proizvodnje. Pač pa je imel uvoz ugoden vpliv na domačo proizvodnjo, ki je prisiljena bolj upoštevati zahteve in potrebe potrošnika in dvigniti kakovost izdelkov.

Hede kopičenja zalog naj omenimo, da n. pr. v kopirnih avtomobilih avtomobilov, kar zalogi vozila, čeprav je čutilo veliko potrebo po njih. Poskus, da bi rešili to vprašanje je le delno uspel. Narodna banka namreč omejuje prodajo nekaterih proizvodov določenim podjetjem na obroke od dveh do treh let. Kot kaže, so pogoji za tak nakup neugodni in jih bo treba o-militi, zlasti pa bo potrebno določiti, katera sredstva bodo kupci v bodoče lahko porabili za tak nakup. Danes namreč ne vedo, iz katerih sredstev bodo lahko naslednja leta plačali obroke. Kopicenje zalog je zlasti nevarno za tekstilno industrijo, kjer imajo največji vpliv modne zahteve, katerim se vedno bolj vdajajo tudi jugoslovanski potrošniki.

V tej zvezi moramo omeniti, da se v zadnjem času zlasti ostro napada uvoz nekaterih vrst blaga, ki ga imajo domača podjetja dovolj in celo boljše. Javnost se protivi dosedanjemu načinu kupovanja in prodaje blaga izven države. Naglaša se potreba, da se bavijo s kupovanjem v tujini strokovno sposobni ljudje, ki morajo dobro poznati tuje trge in domače potrebe. Pogosto so nakupovalci v inozemstvu ustvarjali neupravičeno mnenje o veliki lakoti po blagu v Jugoslaviji. Pri tem so kupovali tudi demodirano in nekvalitetno tekstilno blago ali proizvode, ki jih je doma dovolj. Polg tega se je tako blago lahko prodajalo na dražbah z licitacijo. Tako je n. pr. dosegel italijanski krombi, ki stane v Italiji okoli

6.000 lir, ceno 11.000 din, kar je vsekakor pretirano. Na ta način seveda ni mogoče doseči nikake stabilizacije ali znižanje cen. Zato bo tak sistem nakupa in prodaje v načelu ukinjen. Namesto tega bodo tuji kupci povabljeni v državo, da ponudijo svoje blago po načelu licitacije minučno, se pravi, kdo da ceneje in boljše.

UGODNA TRGOVINSKA BILANCA IN KREDITNI POLOŽAJ

V splošnem je treba ugotoviti, da se tudi zunanje trgovinska bilanca razvija ugodneje. Uvoz blaga se je namreč zelo znižal, dočim se je izvoz več in bo presegel letos po planu predvideno višino. Tako se je primanjkljaj v bilanci znatno znižal, kar vpliva tudi na stabilizacijo tržišča.

Končno moramo še omeniti kreditni položaj, ki kaže do konca avgusta porast kreditov. V primerjavi s koncem lanskega leta je porast dosegel skoraj 200 milijard, s čimer je bil presežen v celoti en milijon. Vzroki za to so zelo različni. V prvi vrsti je bil pri dvigu za ureditev kreditov v številnih podjetjih, ki so imela premalo obrtnih sredstev. To je bila posledica »trde roke« Narodne banke, ki ni dopuščala prevelikega dviga kreditov. Drugi razlog je dvig proizvodnje in začetek poslovanja novih podjetij. Dalje je ustrezen znesek kreditov šel za samoupraven organe, ki niso mogli zaradi nenakomernega pritekanja dohodkov kriti svojih izdatkov. V septembru se je ekspanzija kreditov nehala in ni opaziti več kakih večjih dvigov.

Vprašanje kratkoročnih kreditov bo rešeno ob koncu leta, ko bodo podjetja prešla svoj sklad obratnih sredstev. Postopek izračunavanja tega sklada v celoti in za posamezna podjetja je sedaj v teku. Vsekakor bo v bodoče imela rešitev tega vprašanja velik pomen za kreditno problematiko v Jugoslaviji, ki je doslej predstavljala nelahno nevarnost ravno zaradi možnosti prevelike ekspanzije kratkoročnih sredstev.

Končno je del kreditov porasta skrit tudi v velikih zalozah blaga v proizvodnji. (Trgovina je prevladna in se z blagom ne zalaga preveč, ker računa na padeč cen). Banka je namreč kreditirala v velikem obsegu zaloge v proizvodnji, da bi tako omogočila njihovo ustvarjanje in višanje in končno vpliv na trg oziroma na cene blaga. Z nadaljnjo pravilno kreditno politiko bo

V deželi boksita in aluminija

Raziskovanje tal in iskanje surovin v zadnjih letih v Jugoslaviji sta dala vsestranske ugodne dosežke. Mnogo je prispevalo k temu tudi stalna težnja države za čim večjo gospodarsko osamosvojitvijo; država je v ta namen tudi podprla načrte, za izgradnjo novih industrijskih obratov in za razširitev starih.

Tako se bo izvoz surovin zmanjšal v dobro izvoza že izdelanih industrijskih predmetov. To bo zagotovilo industriji več finančnih virov tudi za nabavo novih potrebnih strojev. Manj razvita do pred nekaj leti je bila proizvodnja aluminija. Jugoslavija je morala uvažati tako tudi predmete široke potrošnje. Industrijska proizvodnja aluminija ni bila razvita, čeprav je v državi mnogo boksita, v Dalmaciji, Istri, itd. To surovino so zaradi pomanjkanja predelovalnih sredstev izvažali v tujino, tako n. pr. tudi v Italijo.

V zadnjih letih so odkrili nova ležišča boksita v Crni gori, Hercegovini in Dalmaciji. Tako znanja po mnenju strokovnjakov sedaj zaloge boksita v Jugoslaviji okoli 120 milijonov ton, kar bi zadostovalo domači industriji aluminija do leta 2040.

Za proizvodnjo aluminija je potrebna tudi preskrba energije za topljenje surovine z elektriko. Če so ležišča boksita na področjih, kjer bi lahko v doglednem času zgradili hidrocentrale, je rešitev tega vprašanja znatno olajšana.

Lanska proizvodnja aluminija v Jugoslaviji je znašala 11.500 ton, t. j. dvakrat in pol več kot leta 1954. Tovarni v Kidričevu pri Ptujju in Lozovu pri Šibeniku sta že v prvem letošnjem polletju proizvedli 8.000 ton, kar da slutiti, da se bo proizvodnja do konca leta še bolj povečala.

Ljubljana, novembra

Prihodnje leto potoče 10 let, odkar je bila v Ljubljani ustanovljena »Lamarna in tovarna strojev«, ki si je skrajšano nadela ime Litostroji.

V novo tovarno je bilo vključenih več manjših podjetij, med njimi tudi tovarna F. G. Schneider iz Škofje Loke kot podjetje za gradnjo vodnih turbin. O škojloškem podjetju je zapisal prof. Albert Struna, ki je doslej najbolj podrobno raziskal zgodovino slovenske turbinske proizvodnje, da se v tej panogi ni povzpelo samo do konstruktivno in kvalitativno sodobne proizvodnje, marveč je vzgojilo tudi solidno število prepotrebniš vodnih strokovnjakov, domačih tehničnih ljudi, ki so razen turbin in regulatorjev poznali tudi vso opremo mlinov in žag ter vse drugo v zvezi z izkoriščanjem vodne moči.

S prvimi petletnim gospodarskim načrtom pa so bile Litostroji poverjene naloge, ki so presegale prvotni delovni program, med tem gradnja vodnih turbin vseh tipov in velikosti. Litostroji se je tu lahko oprl na več kot stoletno slovensko tradicijo v gradnji turbin, ki nas enakovredno uvršča v »turbinsko« tradicijo evropskih dežel. Med zapuščenimi listin turških kovčari in fužin, postavljenih v letih 1796 do 1797 ob Krki na Dvoru pri Žužemberku, so namreč našli tudi risbe Fourneyronovih turbin iz leta 1848, ki dokazujejo, da so tam že pred več kot sto leti gradili turbine. Po podjetju Tonies in po »Strojnih tovarnah in livarnah« v Ljubljani se je ta tradicija nadaljevala tudi v letih pred prvo svetovno vojno in med obema vojnama. To dediščino je prevzel po drugi svetovni vojni Litostroji, katerega ustanovitelj je bila ustvarjena tudi z načrtom za industrializacijo in elektrifikacijo Jugoslavije; ta je med drugim terjala ustanovitve podjetja za opremljanje energetskih objektov. Za takšno podjetje je bila Ljubljana kot gospodarsko in znanstveno središče Slove-

seveda lahko odločilno vplivala na nize ali uravnavanje zalog in to tako, da bo podjetja prisilila k prodaji po nižjih cenah. Morda je treba v tem za znati najvažnejšo možnost stabilizacije in predvidenega padeča cen, ki se je v posameznostih že pokazal.

-Z-

Jugoslavija je preskrbljena z živili

Državni sekretar za blagovni promet dr. Marjan Brečelj je v svoji izjavi novinarjem navedel podrobne podatke o preskrbi Jugoslavije z živili. Od julija tega leta je Jugoslavija že uvozila 40 tisoč ton žita, poleg tega je bilo že sklenjenih pogodb za uvoz 925.000 ton žita iz Amerike, nadalje za uvoz 32.000 ton masti in okoli 7.000 ton olja. Ker na naša potrošnja sladkorja, ga bodo uvozili več, čeprav ga doma že mnogo pridelajo. Riž se bo verjetno pocenil. Uvozili bodo 1200 ton limon in 2000 ton pomaranč. Uvoz blaga za potrošnjo bo v prihodnjem letu bržkone povečan za okoli 50% v primeri z letošnjim. Povečali bodo predvsem uvoz električnih aparatov za gospodinjstvo, kovinskih izdelkov, predmetov iz plastičnih mas itd. Bolje bo treba razviti trgovinsko mrežo. Pred vojno so imeli v Jugoslaviji 90.000 prodajalnic, danes jih je samo 36.000. Najboljše uspehe v organizaciji detalistične mreže so dosegli v Zagrebu, kjer so uvedli tako imenovane pavšalne trgovine.

Zanimivo so bile izjave državnega sekretarja za blagovni promet glede reorganizacije znanje trgovine. Komite za zunanjo trgovino bo lahko industrijskim podjetjem direktno odobril določeno vsoto deviz za uvoz določenega blaga. Ta bodo svobodno odločala o izbiri uvoženega blaga. Zaradi vsklajevanja cen na domačem in tujem trgu pa bodo uvedli carinske tarife. Dokler ne bodo določene te tarife, bodo časno veljali uvozni koeficienti, s katerimi bo do usmerjali uvoz in ščitili domačo industrijo. Državni organi bodo nadzirali uvoz, dokler ne bo uveden nov uvozni režim, da ne bi uvažali nepotrebnega blaga. Uvoženega blaga ne bodo prodajali na dražbi. Tako hodo država zaščititi potrošniške glede izbire blaga kakor tudi glede cene.

Strokovnjaki so mnenja, da bi lahko bila proizvodnja še večja, če ne bi primanjkovalo surovine (boksita), ki jo mora Jugoslavija še vedno izvažati, da tako zadosti že sklenjenim pogodbam. Gre tudi za uravnoteženje trgovinske bilance. Leta 1955 je izvoz boksita vrh okoli 10 milijard deviznih dinarjev.

Rečujemo, da bo jugoslovanska industrija dosegla svoj popoln razmah nekako v 10 letih, potem ko bodo izdelali celoten načrt za gradnjo novih objektov. Naložbi bo treba v ta namen okoli ene milijardo dolarjev. V načrtu je graditev velikih obratov v Titogradu in Mostarju ter razširitev tovarne v Lozovu. Vzporedno bodo gradili tudi elektrarne.

V Hercegovini so v tem pogledu že napravili velik korak z gradnjo hidrocentrale na Neretvi v Jajlani. Po uresničenju teh načrtov bo proizvodnja aluminija v Jugoslaviji dosegla letno okoli 260.000 ton ter 500.000 glinice in 150.000 ton anodnih mas.

M. Ban

ZA MODERNIZACIJO JUGOSLOV. N. SKIH ŽELEZNIC. Uprava jugoslovanskih železnic je sklenila, da bodo jugoslovanske tovarne v bodoče gradile same elektrike lokomotive z zmogljivostjo 2.000 kW Dieslovih lokomotiv. Takšna lokomotiva naj bi dosegla brzino 120 km na uro. Graditev parnih železniških strojev bo opuščena. Poskusi s Dieslovimi lokomotivami so se dobro obnesli. Železnice bodo nabavile 60 električnih lokomotiv. Danes je v Jugoslaviji 156 km elektrificiranih prog. Po vojni so elektrificirali 54 km železnice, med temi tudi progjo od Postojne do Planine (18 km). V načrtu je elektrifikacija prog Jesenice - Ljubljana in Ljubljana - Zagreb.

Prve jugoslovanske turbine v tujini

Litostroj nadaljuje stoletno tradicijo

nije, kjer je dovolj strokovnih kadrov vseh vrst, hkrati pa tudi ustreznih znanstvenih ustanov in institutov, izbrana kar najprimerneje.

DOSEDANJI USPEHI V GRADNJI TURBIN

V nepolnih 10 letih je Litostroji v polni meri upravljal svoj obstoj na področju turbinske proizvodnje. V tem kratkem času se je uveljavil doma in tudi že na tujem.

Ne da bi se spuščali v podroben prikaz posameznih faz razvoja proizvodnega programa tega pomembnega industrijskega podjetja tako v slovenskem kakor jugoslovanskem merilu, želimo tu najprej prikazati dosedanje proizvodnjo vodnih turbin, ki zajema dobro polovico celotne proizvodnje Litostroja. Od svoje ustanovitve do danes je dal Litostroji samo jugoslovanski skupnosti strojno opremo za izkoriščanje nad 500.000 konjskih moči iz vodne energije. To energetsko kapaciteto so ustvarile vodne turbine vseh treh tipov (Pelton, Francis in Kaplan) v temle razmerju:

Pelton 78.535 KM 18 enot v 11 centralah
Francis 186.790 KM 28 enot v 17 centralah
Kaplan 237.450 KM 24 enot v 12 centralah

Skupaj 502.775 KM 70 enot v 40 centralah
Razvoj podjetja je mogoče slutiti iz dobav, ki so si sledile takole:

1948: 5 enot 1.540 KM 17.950 kg
1949: 14 enot 18.948 KM 145.400 kg
1950: 10 enot 8.997 KM 132.100 kg
1951: 9 enot 15.345 KM 267.000 kg
1952: 19 enot 135.685 KM 1.552.520 kg
1953: 14 enot 182.670 KM 2.367.340 kg
1954: 11 enot 146.950 KM 960.740 kg
Skup. 82 enot 510.105 KM 5.443.050 kg

Aluminijski kombinat pri Titogradu

V »Pobjeda« (Titograd) navaja Filip Bajkovič podrobnosti o aluminijskem kombinatu, ki ga bodo zgradili pri Titogradu s posojilom Sovjetske zveze in sodelovanjem Vzhodne Nemčije. Po izgradnji prve faze bi letna proizvodnja kombinata znašala 50.000 ton aluminija. V ta namen bi bilo treba vložiti okoli 111 milijard dinarjev. Najprej bo treba zgraditi tovarno glinice, elektrolizo in pomožne objekte; nato hidrocentralo »Gornjo Zeto«, veliki jezar na Komarnici s predorom pod Vojnikom in hidrocentralo Gornje Polje z daljino vodno mrežo ter končno gasifikacijo premoga v Plevju. Proizvodnjo premoga v Plevju bo treba dvigniti na 1.500.000 ton letno. Vse to bi moralo stopiti v poskusni pogon v drugi polovici leta 1961. Prihodnje leto bi delo moralo tako napredovati, da bi vsak mesec vložili eno milijardo dinarjev; od leta 1958 pa po dve milijardi na mesec.

Ko bodo v obratu vsi objekti aluminijskega kombinata, bi ta zaposlil 3.770 delavcev in strokovnjakov; med temi 1270 nekvalificiranih, 1163 polkvalificiranih in 935 kvalificiranih delavcev, 146 tehnikov in 53 inženirjev, 198 komercialistov in drugega osebja.

Na vprašanje »Zakaj pri Titogradu?« odgovarja »Delavska enotnost«, da so se strokovnjaki odločili za ta kraj, ker je jugovzhodno področje Jugoslavije - Dalmacija, Hercegovina in Crna gora - enotno aluminijasto področje tako po naravnih virih surovin, kakor tudi glede pridobivanja električne energije. Na področju od Nikšića do Titograda je v Mostar do Splita in Šibenika je vse, kar je potrebno za graditev aluminijske industrije, in sicer velika ležišča boksita, bogate zaloge premoga, lignita in hidroenergije z elektrarnami, ki jih že grade ali ki jih bodo pričeli graditi, ter magnezij, ki je prav tako potreben. Aluminijski kombinat bi po dokončni izgraditvi proizvajal letno okoli 100.000 ton aluminija. Posojilo bo Jugoslavija izplačevala z izvozom aluminija.

Kako pridobivamo morsko sol

Kuhinjska sol, ki se pridobiva v morskih solinah, a tudi v rudnikih soli, je natrijev klorid, ki ga kemično označujemo s kratko NaCl, t. j. spoj elementa plina klora s 60 in elementa kovine natrija s 40 odstotki.

Pri tehnološkem procesu proizvajanja soli v morskih solinah je morska voda osnovna surovina. Gosotata vode Jadranskega morja je nekako 1,026. Areometer Beaumé, ki se uporablja na morskih solinah za merjenje odstotka slanosti vode, kaže pri navedeni gostoti 3,5 stopinje slanosti, kar se izraža z oznako 3,5° Bé. V naših morskih vodah je torej morja pri 3,5° Bé normalno slano. Slanost raznih morij je pa različna. Tako je odstotek soli v vodah Atlantskega oceana 3,5 do 3,6; v vodah Sredozemskega morja 3,3 do 3,8; v vodah Črnega morja pa je 1,5 do 1,8.

Sol se iz morske vode pridobiva tako, da se voda, ki se dovaja z morja, postopoma spušta v sistem ravnih plitkih, ograjenih bazenov ob morski obali in da se tam izpostavi vplivu sončnih žarkov in vetrov. Voda izhlapuje pod učinkom teh naravnih energetskih virov in se zgostuje do gostote, pri kateri se kuhinjska sol ne more več ohraniti v raztopljenem stanju, marveč se kristalizira na dnu bazena. Ta proces se pa ne vrši enakomerno na vse površini solinskih plit. Bazeni v solinah se namreč delijo na tiste, v katerih se morska voda zgostuje od začetne stopinje slanosti do skoraj popolne zasičenosti, namreč do 25° Bé, in na bazene, v katerih se v taki zasičeni vodi sol kristalizira. Bazeni, v katerih se morska voda zgostuje, se v skladu z napredujočo koncentracijo delijo v bazene 1., 2., 3. in 4. izhlapevanja in v njih se voda zgostuje do 7, 12, 13, 20 in 25° Bé. Ta delitev omogoča ločitev vode po kakovosti in količini v posameznih razdobjih koncentracije in tudi izločanje v vodi suspendiranih organskih in anorganskih tvarin, kakor alg, glinice itd., a tudi drugačnih rudniških soli, v glavnem kalcijevega sulfata.

Razmerje med površino bazenov, ki služijo koncentraciji, in tistih, ki so potrebni zaradi kristalizacije, je na naših obalah po izkustvih podano z raz-

Italijanska knjiga o jugoslovanskem gospodarstvu

Zavod za gospodarsko geografijo na tržaški univerzi je izdal pred kratkim knjigo, ki jo je pod naslovom »La Jugoslavia Economica« (Zal. Giffre-Milano, 1956 str. 419) napisal Giorgio Roletto, do nedavna ordinarij te stroke na tržaški ekonomski fakulteti. Ugledni znanstvenik, poznan po svojih knjigah o gospodarski vlogi italijanskih pristaniških mest in posebno Trsta, je lansko leto objavil podobno knjigo o sovjetskem gospodarstvu (G. Roletto, La struttura dell'Economia Sovietica, Giffre-Milano, 1955). Iz tega bi mogli sklepati, da privlačuje avtorja v posebni meri študij vzhodnoevropskih gospodarskih sistemov in želja, da seznanjavnost z ustreznimi svojimi izsledki. On sam v novi knjigi o jugoslovanskem gospodarstvu poudarja, da je ta knjiga plod tridesetletnega sledenja gospodarskega razvoja Jugoslavije, ki je z več kot ene plati zanimiv, ne glede na to, da gre za državo, s katero hodo Italija gojiti politične in gospodarske stike.

Avtor se oslanja pri svojih izsledkih v prvi vrsti na jugoslovanske uradne statistične vires (Statistični godišnjak, Privreda FNRI, Mesečni pregled privredne statistike); s pridom je uporabil, kakor sam naglašja, tudi dela jugoslovanskih geografov, kakor Cvijica, Melika in številne publikacije v raznih jezikih, ki jih zaradi tega, da imajo Jugoslavijo za »une terre d'experience«, ni malo. Omenjamo še, da so piscu v marsičem dobro služili tudi članki, ki jih je lani objavilo »Gospodarstvo« in posebni junjski številki, posvečeni italijansko-jugoslovanskemu gospodarskemu sodelovanju.

Strokovno oceno knjige, ki je prosta vsake tendencijske ali polemičnosti in ki diha iz nje želja po objektivnosti, prepričamo bolj poklicanim. Gotovo je, da je avtor s to knjigo, ki jo je posvetil v posebni meri Italijansko-jugoslovanski trgovinski zbornici v Milanu in njeni tržaški delegaciji, ustregel vsem, zlasti pa vsem italijanskim gospodarskim krogom, ki se želijo bolje spoz-

nati z jugoslovanskimi ekonomijo in njenimi perspektivami.

Avtor je zajel v knjigo vse panoge gospodarstva, od poljedelstva in gozdarstva preko rudarstva in industrije do trgovinskega sektorja, pomorskih, suhozemskih in zračnih komunikacij in turizma. V posebnih poglavjih je obdelal italijansko-jugoslovanske trgovinske odnose, splošno politično-ekonomsko evolucijo Jugoslavije v razdobjih 1945-1948 in 1948-1954 pa vse do začrtka letošnjega leta; znaten del knjige je posvetil tudi t. i. »človeškemu činitelju«, zlasti strukturi in gibanju prebivalstva. Hvale vredno je nakazal, čeprav le v glavnih obrih, tudi državni in gospodarski ustroj Jugoslavije. Besedilo ponazarjuje 93 zemljepisnih kart, statističnih tabel in raznih diagramov, ki jih tudi mi podčrtavamo: »Kot znanstvenik verjamem, da bi mogel odkrit sporazum med obema državama (to je Italijo in Jugoslavijo) v tem obdobju evolucije in novih »izkustev« biti v korist let in oni strani, posebno če bi se moglo preko golih ekonomskih dejstev preiti na sodelovanje na polju misli in kulture, spuščen za bogato oplojevanje.«

Ugledni avtor naj nam ne šteje v zlo, če ne moremo prezreti izredno številnih tiskovnih napak, ki zadevajo pravilno pisavo jugoslovanskih citatov in zlasti krajevni imen, kar gre seveda na rovaš tiskarne in korektorjev; kraje, kakor n. pr. Zogbin (Zagreb), Ciokace (Cakovec), Kijic (Konjic), Kranjska Kon (Kranjska gora), bo vsakdo zamenjal na zemljevidu, in tudi imena nekaterih ladij so napačno navedena (Koreuba, Bickove, Matija Krpan), da omenimo le nekatere izmed bolj grobih napak. Škoda, da si tudi druge italijanske tiskarne niso omislile slovenskih črk, katere uporabljajo vsaokoli in gospodarskegeografski almanah »De Agostini«, ki izhaja v Novari in ki ima celo navodilo za pravilno izgovarjavo. Sicer smo pa založniku, ki je omo-

gočil izdajo knjige, posebej pa še piscu, ki je vložil vanjo veliko truda, skrbnosti in temeljitosti, zanjo prav hvaležni. Prepričani smo, da bo poleg koristi, ki jo bodo imeli od nje vsi, ki se zaradi študija ali poklica zanimajo za jugoslovansko gospodarstvo in njegovo problematiko, pomagala v največji meri po eni strani, da se razpirojo napačni pojmi o jugoslovanski ekonomski zmogljivosti, po drugi strani pa, da se bodo pravilne ocenjevali napori jugoslovanskih narodov, da se ta zmogljivost vsestransko izkoristi in še poveča.

dr. d. s.

23 LET JE DELAL FRANCOŠKI JEZIKOSLOVEČ Emil Littré po 18 ur na dan, ko je sestavljal znameniti slovar francoskega jezika. Slovar vsebuje nad 88.000 besed. Pobudo za to veliko delo je dal znani založnik Louis Hachette. Slovar je bil končan leta 1865.

720.000 RACUNOV (seštevanj) izvršijo elektronski možgani (računski stroji) v šestih minutah.

25.000 KOVINSKIH DELAVCEV je stavkalo te dni v Zahodni Nemčiji. V Kiehu, Lubecku in drugih industrijskih mestih v Schleswig-Holstein je delo počivalo; stavkali so tudi v enajstih ladjedelnicah. Delavci so zahtevali dodatno plačo 750 mark za čas dopusta in zvišanje dopusta od 16 na 18 dni.

SAMO 57% NEMCEV BI SE VRNILI v kraje, ki so sedaj pod Poljsko, ako bi Poljska odstopila Nemčiji ozemlje vzhodno od Odra in Nise. 22% povprašanih sploh ni odgovorilo na zadevno vprašanje, 22% pa bi jih ostalo v Zah. Nemčiji, kamor so pribežali.

Slovarček gob

Karželj, žrdana (Amanita caesarea) - ovovalo butono - blagva, rujnica, škripac.

To gobo srečujemo po svetlih gozdovih in travnikih od junija do septembra; spada med najbolj okusne gobe. V mladosti je zavita v belo lupino, ki pozneje ostane na kocu in kolobar. Njen klubek je pomarančastodebele barve, metldem ko je kocu rumene, ima lepo rumeno meso, ki je na zraku obstojno. Zaradi lepe barve in dobrega okusa je karželj zelo primeren za praznjenje in pečenje.

Kapasti mavrah, turški smrček (Morchella rimosipes) - spugnola (var.) - šiljasti smrček.

Najdemo ga je aprila in maja meseca po svetlih listnatih gozdovih. Spoznamo ga po značilnem debulastem klubku rjavkastooljnozeleni barve. Kocen, ki je proti zemlji debelejši, ima drobne, črno obrobljene bradvice in pod njimi črna crna. Spada med najmanjše smrčke, toda je prav užiten.

Kolobarnica majnikova (Tricholoma gambosum) - spinarolo, prugnolo nstrale, cenerino - rana juruvka.

Ime je dobila po mesecu, v katerem jo srečujemo po travnikih, ob poteh in po gozdnih travniščih. Tudi junija jo je precej. Ta goba je vsestransko uporabna. Njeno meso je belo, prijetnega okusa in močnega duha po sveži mokli. V mladosti je precej podobna jurčki, pozneje postane klubek grbast ter dobi različne oblike. Njen klubek je rumenkastobel ali usnjatobelne barve. Kocen je mesnat in skoro povsod enako debel.

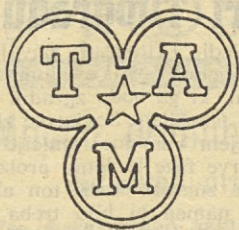
SLOVENIJA LES

LJUBLJANA — TIŠOVA ULICA 1/A — TEL. 20-563

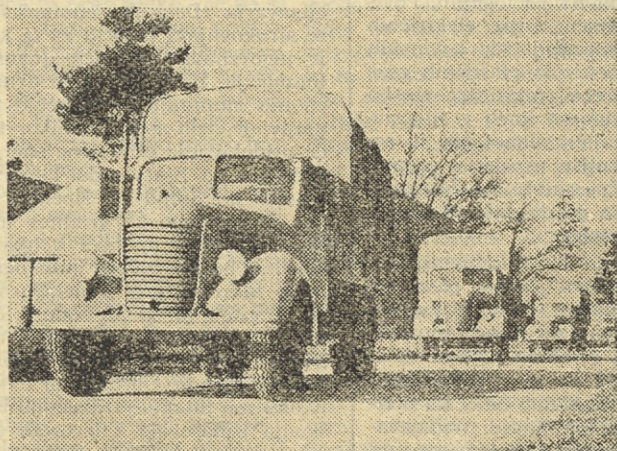
**Največje slovensko podjetje
za izvoz lesa in lesnih izdelkov**

Izvažamo:

Mehaki in trdi žagani les — Gozdne proizvode — Celulozni les — Drva in kurjavo — Vezane in panel plošče — Stole iz upognjenega lesa — Zaboje — Ogle — Furnirje — Pakete — Lesene hiše — Lesno galanterijo — Lesovinske plošče — Pisarniško in stanovanjsko pohištvo — Serijsko in luksuzno pohištvo znamke «OPEX»

TOVARNA AVTOMOBILOV MARIBOR

MARIBOR

TELEF. 20-04, 25-04
Brzjav: AVTOMA-MARIBOR

IZDELUJE:

Kamione,
traktorske prikolice,
specialno orodje.

Gostilna „Ex URSARO“
Filipčič Ivan
UL. CARDUCCI 41

Postrežemo Vam
z najboljšim domačim in istrskim vinom
in domačim pršutom

Kmetijska nabavna in prodajna zadruga

Sedež v Trstu, Ulica Foscolo št. 1

Podružnice: Trst, Ul. Flavio 23 — Milje, Ul. Roma 1
Nudimo vam vse potrebščine za vinogradništvo, poljedelstvo in živinorejo!

Trdka

SILA JOŽEF

UVOZ

IZVOZ

Vsakovrstni les za predelavo, rezan mehki
in trdi les, jamski les in za kurjavo

TRST — Ulica F. Filzi št. 23 - Telefon 37-004

Transadria d. d.

IMPORT - EXPORT

Vseh vrst lesa, trdih goriv in strojev
za lesno industrijo

TRST - Sedež: ul. Ciccone 8/II - Telefon:
ul. Ciccone 30214 - Scalco Legnami 96716

Ribarič Ivan

UVOZ

IZVOZ

VSEH VRST LESA IN TRDIH GORIV

TRST - ULICA F. CRISPI 14 - TEL. 93-502
ULICA DELLE MILIZIE 19 - TEL. 96-510

KMETOVALCI IN VRTNARJI, OBIŠČITE NAS!

MARINAC KAO SLAV

TRGOVINA KMETIJSKIH
STROJEV IN ORODJA
TRST
STRADA VECCHIA PER ISTRIA
Umetna gnojila - Krma za živino - Prvovrstna semena lastnega pridelka in inozemska - Trte, sadna drevesa, razne cvetlične sadike, vrtnice itd. - Poljedelski stroji in druge potrebščine

TELEFON ST. 41-176

JUGOLINIJA

RIJEKA - Poštni predal 379

Telegrami: JUGOLINIJA - RIJEKA 26-51, 26-52, 26-53
Teleprinter: JUGOLINE 02526

VZORUŽUJE REDNE BLAGOVNE IN POTNIŠKE PROGE

Z. NA JABLAN — SEV. EVROPA vsakih 10 dni
SEV. AMERIKA vsakih 15 dni
BLIŽNJI VZHOD vsak teden
DALJNI VZHOD vsak mesec
GRČIJA in TURČIJA vsakih 15 dni

Zastopstvo v Trstu: "NORD-ADRIA", Agenzia Marittima di V. BORTOLUZZI — Telegrami: „NORD-ADRIA“ Trieste - Tel.: 37-613, 29-829 Urad: TRST, Piazza Duca degli Abruzzi št. 1

A. Donaggio-Trieste

USTANOVljena LETA 1912

IMPORT - EXPORT

**ZALOGA BLAGA ZA ŽENSKÉ IN
MOŠKE OBLEKE IN PODLOGE**

RIVA TRE NOVEMBRE 9 — TELEFON 24-863

TELEGRAMI: DONAGGIO CHIESAGRECI TRIESTE

Slovenija - Sadje

LJUBLJANA — COPOVA 50 p. p. 83
Tel.: 23-301, 23-302, 23-303

Trgovsko predstavništvo v Mariboru,
Beograda in Skoplju. — Odkupne postaje
v Volčji dragi, skladišče v Kanalu.

IZVAŽA: gozdne sadeže, sveže sadje in
površino, suho sadje, sadne izdelke,
sokove, pulpe, krmila.

UVAŽA: agrume in ostalo južno sadje,
kolonialno blago.

**Kmetijske
novice**

KMETJE ZAHTEVAJO
ZNIZANJE DAVKOV
Organizacija italijanskih
kmetov zahteva znižanje davka
na kmetijske dohodke. Le-
tos so se kmetijski dohodki v
Italiji zmanjšali za okoli 200
milijard lir v primeri z lan-
skim letom. Kmetje trdijo, da
so se kmetijski davki v Italiji
od 1. 1952 do leta 1955 zvišali
za 33 milijard.

PRVI »FITOTRON«
Na pobudo Rockefellerjeve
ustanove v New Yorku in s so-
delovanjem Italijanskega sveta
za raziskovanja bodo v Firen-
cah zgradili prvi italijanski »fi-
totron«. V prostorih tega lahko
utvarijo podnebne razmere, ki
vključujejo v katerem koli prede-
lu sveta, ter tako proučujejo
razvoj raznih rastlin.

NALOŽBE ZA KMETIJSTVO
v Jugoslaviji so lansko leto
dosegle 23,6 milijarde dinarjev.
Letos 28,4 milijarde, prihodnje
leto pa bodo znašale okoli 40
milijard dinarjev. 12 milijard
pouje za mehanizacijo 11,3 za
melioracije. Gradili bodo zlasti
skladišča, sušilnice, zbiralnice
mleka itd. Umetnih gnojil so
letos uporabili 600.000 ton, pri-
hodnje leto pa bodo uporabili
okoli 800.000 ton.

ZDRAVSTVENO ZAVAROVA-
NJE KMETOVALCEV
Na pobudo Socialistične zve-
ze delovnega ljudstva so v Dal-
maciji pred dvema leti uvedli
zdravstveno zavarovanje kme-
tovalcev. Zdravstveni skladi so
meljijo na prispevkih zavarov-
ancev, zadržinskih organizacij
in občin. Višina prispevka za
zavarovanja se ravna po številu
družinskih članov.

MNOGO KORUZE
NA HEKTAR
Ivan Jomac, kmet iz Vodnj-
cev v Jugoslaviji, je letos pri-
delal 91 stotov koruze na hek-
tar. To je bilo seme hibridne
koruze visconsin 641 AA.

**Oglašajte
v „Gospodarstvu“**

**AVTOPREVOZNIŠKO
PODIETJE**

A. POŽAR

TRST - ULICA MORERI ST. 7
Tel. 28-373

Prezemamo vsakovrstne
prevoze za in iz inozem-
stva. Postrežba hitra.
Cene ugodne

G. M. COLOMBIN & FIGLIO

UVOZ - IZVOZ

**PLUTOVINE
in IZDELKOV**

Trst, Ulica I. della Croce 4

TEL. 94-570

Tigr. COLINTER - TRIESTE

**PREVOZNA
IN SPEDIJSKA
TVRDKA**

**Giorgio
Vitturelli**

GORICA

UL. ALFIERI, 12/A

Telef. 5094, 5404

TRST

UL. LAVATTO, 2

Telefon 24-091

Zaloga prvovrstnih briškib,
vipavskih in domačih vin

BRIC IVAN

Gorica - Ul. Croce 4

Telefon pisarna 34-97

dom 20-70

GOSTILNA

FURLAN

REPENTABOR

Domača kuhinja in pristna
vina — Cene ugodne!

Za morebitna naročila in
rezervacije, kličite telefonsko
celico Repentabor!

SPADARO

**SPECIJSKA
TVRDKA**

**SPECIALIZIRANA
V LESNI STROKI**

TRST - TRIESTE

VIA ROMA ŠTEV. 17

TEL. 33-785 in 31-087

SCALO LEGNAMI - SERVOLA

TEL. 96-847

SCALO LEGNAMI - PROSECCO

PONTEBBA

VIA MAZZINI 48 — TEL. 59

Poštni predal 184

Telegr.: SPADSPEDIT

Železarna Jesenice

JESENICE NA GORENJSKEM

Izradjuje za potrebe mašinogradnje:

VALJANI ČELIK — VUČENI ČELIK — LIM (DEBELI, SREDNJI,
TANKI) — HLADNO VALJANE TRAKE — VUČENU ŽICU — ZA-
VARENE CIJEVI — ELEKTRODE — POLUPROIZVODE ZA DALJNU
PRERADU.

U SVIM VRSTAMA:

GRADJEVINSKE I KONSTRUKCIJE NELEGIRANE I LEGIRANE
VRSTE ČELIKA PO DINORMAMA ZA OPĆU MAŠINOGRADNJO
— UGLJENIČNI I LEGIRANI ALATNI ČELIK ZA IZRADU RUČNOG
I MAŠINSKOG ALATA ZA ORADU METALA, DRVA I DRUGOG
MATERIJALA — SPECIJALNE VRSTE ČELIKA ZA NAROČITE
SVRHE.

Detaljne podatke o vrstama, osobinama pojedinih vrsta čelika, načinu
termičke obrade, dimenzijama, tolerancijama i načinu isporuke pruža vam

Katalog proizvoda Železarne Jesenice